Ը. ՏԱՐԻ 2272 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 2 ՆԱՒԱՍԱՐԴ 4384 12 ՕԳՈՍՏՈՍ 1891 19 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1309 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԻՆՉ ԻՆՉ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه ده غلطه ده نورادونكيان خانده آره ولك
غزته سی اداره سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան դահեկան արծաթ	150
» » Վեցամսեայ » »	75
» » Եռամսեայ » »	40
Օտար երկիրներու Տարեկան Ֆրանք	56
» » Վեցամսեայ »	28
Ընտիր Թուղթի վրայ [illegible] Տարեկան Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց Թղթատարի [illegible] Ղրշ.	50

[illegible]

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 12|24 ՕԳՈՍՏՈՍ · 1891

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՅ ՀԱՄԱՐԱՏՈՒՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻՒ

Բ.

Երկրորդ խնդիրը զոր Ազգ. Ժողովն իւր որոշմամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր հոգածութեան մատոյց, կրօնական հանդիսի հրատարակութիւնն է։ Ատենաբաններէն մին պատմեց Ազգին մէջ կրօնական թերթերու ցայս վայր անցուցած վիճակը, մինչեւ որ առակախօսի մը վիճակեցաւ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ վարդապետութեանց բացայայտիչը լինել աշխարհի առջեւ։ Արդէն Ս. Պատրիարք Հայրն Արմաշու վանահայր եղած ժամանակ եկեղեցական և գրական եռանդն այնքան յառաջ կը տանէր որ կրօնական ամսաթերթ մը կը հրատարակէր։ Ի Պատրիարքութիւն անցնելէն և հետեւապէս աւելի ընդարձակ ասպարէզի մը վրայ գործելու կարողութիւնը ձեռք բերելէն ի վեր, ի՞նչպէս կարելի է որ նոյն եռանդն այլ ևս չի մղեր զինքն Ազգին մէջ այս զգալի պէտքը լրացնելու։ Գրագէտ Պատրիարքի մը օրով, առաջին բանն որ հիմնուած և պատուաւոր կերպիւ հիմնուած պէտք էր լինէր, կրօնական թերթ մ'էր, ինչպէս ունին մեր բողոքական եւ հռոմէադաւան ազգակիցք։ Պատրիարք և Կրօնական Ժողով իրենց կրօնային պարտաւորութիւն ըստ բաւականին կատարած չեն կրնար համարիլ մերթ ընդ մերթ շրջաբերականներ ղրկելով և օտար դաւանութեանց գործիչներուն դէմ Ազգն զգուշացնելով։ Գրչի տէր եկեղեցականներ չեն պակսիր մեր մէջ, ի Կ. Պոլիս մանաւանդ, եւ եթէ անոնց գլուխն անցած, զանոնք իւր շուրջ ամփոփած, Ս. Պատրիարք Հայրն այսպիսի ձեռնարկ մ'ընէր, թէ՛ գրական, թէ բարոյական և թէ եկեղեցական տեսակէտով իւր մեծ նշանակութիւնն և օգտակարութիւնը կ'ունենար։ Եւ յետոյ, Պատրիարքարանը պէ՛տք է իւր թերթն ունենայ, իրաւունք և պարտաւորութիւն մ'է սա զոր անկարելի է ժխտել։

Հոգեւոր հովուութեանց համար, Քաղաքական Ժողովը կ'ըսէ թէ պէտք եղած դրամը Կրօնական Ժողովոյ տրամադրութեան ներքեւ կը դնէ յօժարամիտ, բայց այս մասին Կրօնական Ժողովոյ համարատուութեան մէջ միայն Ամերիկայի ազգայնոց և Փարիզի հայ գաղթականութեան հոգեւոր հովուութեան տնօրինութիւնք կան նշանակեալ։ Հայաբնակ գաւառաց մասին հովուական տնօրինութիւն մը չերեւիր։ Մեք կը պնդենք թէ այսպիսի էական պէտքերու համար Պատրիարքարանի Սնտուկը չի կրնար դրամ զլանալ, և կարեւոր զատուած գաւառներն հոգեւոր հովիւներ ղրկելու Ս. Պատրիարք Հայրը թէ՛ իրաւունք և թէ պարտաւորութիւն ունի, և վարձատրութեան չափին ու քիչին չնայելով, Ն. Ամենապատուութիւն կողմէ այս պաշտօն ո՛ր եկեղեցականին առաջարկուի, պէտք է ընդունուի և գործադրուի, ապա թէ ոչ՝ անհնազանդ եկեղեցականին անունն հռչակուի, որպէս զի Թաղերու եկեղեցիք և գաւառական Թեմերուն ո՛ և է պաշտօն չյանձնեն այնպիսի եկեղեցականաց։

Եթէ մեր քահանայք ըստ մեծի մասին ծոյլ են, բան չեն սորվիր, իրենց մտաց հորիզոնն ընդարձակելու և իրենց օգտակարութեան չափն աւելցնելու հետամուտ չեն, մեր եպիսկոպոսաց մեծ մասին համար ատենաբան մը իրաւամբ ըսաւ թէ իրենց վարդապետութեան մէջ քիչ չատ գործունէութիւն ցուցնելէն ետեւ, եպիսկոպոսութեան հասնելուն պէս Բէէֆ[illegible] եղած (հանգստեան կոչուած) կը համարին իրենց զիրենք, և դիւրին պաշտօններու, անշխատ [illegible]երու (դիրքերու) միայն թեկնածու կը լինին։ Աշխատութիւն մը կայ սակայն որ այս եպիսկոպոսներէ և արքեպիսկոպոսներէ ամեն ժամանակ կրնանք պահանջել, կրօնական քարոզներ, որոց միջոցաւ Ազգին բարոյական, կրօնական, և նոյն իսկ ազգային և իմացական շինութեան ո՛չ նուազ կարելի է նպաստել, և որք ցաւալի կերպիւ զանց կ'առնուին, մինչ մեր բողոքական եւ հռոմէական ազգայինք իրաւամբ մեծ կարեւորութիւն կուտան հմուտ և պերճախօս քարոզիչներ պահելու։ Դրամի պակասութիւնն ամեն թերութիւն չի բացատրեր, ինչպէս իրաւամբ դիտեց Պէրպէրեան Էֆենտի, պատասխանելով առ Ալէքսանեան Սրբազան, որ չափէն աւելի կարեւորութիւն կուտար դրամին, հայ եկեղեցականութեան աննախանձելի վիճակին բացատրութիւնը դրամական միջոցներու անբաւականութեան մէջ գտնել կարծելով։ Ամեն մարմին, նիւթական թէ բարոյական, իւր մէջ իսկ ունի ինքնապահպանութեան սկզբունքն և տարերքն։ Հայ կղերն ալ իբրեւ մարմին իւր ինքնապահպանութեան բնազդն ու ձգտումն անշուշտ ունենալու է։ Եւ այնպիսի բնազդ մը, այնպիսի ձգտում մը, պիտի մղէր զինք ընել այնպէս որ աննպաստ բաղդատութիւնք չլինէին հայ կղերին և այլադաւան կղերներու միջեւ։ Դրամը չի բացատրեր թերութիւնն երբ կը տեսնենք որ, անձնուիրութեան, բարեխօսութեան և եկեղեցական նախանձախնդրութեան պակասութեամբ, հայ եպիսկոպոսունք և վարդապետք կը թերանան չահեկան քարոզներ խօսելու, և կը կարծեն իրենց պարտաւորութիւնը կատարած լինել՝ երբ տաղաւարէ ի տաղաւար կամ մեծ սուրբի մը տօնախմբութեան օրն, աւուր պատշաճի քանի մը խօսքեր ըսեն, նախընթաց երեկոյեան քաղուածօրէն աչքէ անցուցած պատմական առձեռն դասագրքին մի քանի էջերն ընդլայնելով։ Իրաւ, այս ալ աշխատութիւն մ'է, բայց այնչափը մեր քահանայք իսկ կրող պէտք էր լինէին կատարել, — զի քահանայք եւս արտօնեալ են խօսիլ եկեղեցեաց մէջ, — և մեր եպիսկոպոսք խօսէին այնպիսի քարոզներ որք ոչ միայն պարզ ժողովուրդն այլ և ուսեալ դասերն յեկեղեցի բերէին։ Կ. Պոլսոյ բարձրաստիճան եկեղեցականութեան անփութութիւնը կ'անդրադառնայ գաւառային եկեղեցական կենաց մէջ, ուր նոյն չորութիւն, նոյն սակաւութիւն քարոզներու՝ տեղ տեղ փորձութեան կը մատնէ մեր կրօնասէր ազգայիններն՝ իրենց հոգւոյն սնունդ որոնելու արտաքոյ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ։ Հմուտ եկեղեցականի, ժամանակիս հոգեւոր և իմացական շարժումին հետեւող և հաւատացեալ եպիսկոպոսի քարոզը նոյն իսկ մշակեալ մտաց համար խորտիկ մը, համադամ մը պիտի լինէր, Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ զաւակ լինելն իրական բան մը պիտի ընէր բազմաց համար որք այսօր՝ աւա՜ղ՝ անուամբ եւեթ կը պատկանին այն հոգեւոր մարմնոյն։

Ամեն. Պատրիարք Հօր հոգածութեան յանձնարարեալ հինգերորդ և վերջին խնդրոյն գալով, կը յիշուի թէ Կրօն. Ժողովն իւր համարատուութեամբ պատմած է համառօտիւ թէ ժողովը տեղեկանալով որ ի Նիբրկերտ (Տիգրանակերտի կուսակալութեան մէջ) կը գտնուին ազգային նուիրական աւանդութիւնք, որք կորստեան վտանգի մէջ են, Խառն Ժողովոյ ուշադրութիւնն հրաւիրած է առ այն, և որոշած է գրել Բ. Դրան որ նոյն հնութիւնք ամբողջովին յանձնուին Տիգրանակերտ գաւառին եկեղեցւոյն հոգեւոր իշխանութեան ի պահ։ Նիբրկերտ ժամանակաւ բազմահայ վայր մ'էր։ Այժմ կորդուական տարրը մեծամասնութեամբ բնակեալ է հոն։ Բայց տեղն հարուստ է ազգային-եկեղեցական յիշատակօք և հնութեամբք, զոր պահել Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ զաւակաց նուիրական պարտաւորութիւն է։ Բայց եթէ գաւառաց մէջ այսպիսի հնութեանց անկորուստ պահպանման հոգ տանիլ անկ է, հապա ի՞նչ պէտք է ըսել երբ մայրաքաղաքիս եւ շրջակայից մէջ իսկ կան եկեղեցիներ որոց քարոզիչք, աւագերէցք, լուսարարք և Թաղական Խորհուրդք անփոյթ կը վարուին հին ձեռագրերու եւ զանազան հնութեանց պարտապատշաճ ապահովութեան։ Այս մասին ո՛ և է տնօրինութիւն չերեւիր Կրօն. Ժողովոյ համարատուութեան մէջ, եւ չի բացատրուիր իսկ թէ ի՞նչ էին այն համբաւեալ հնութիւնքն ի Նիբրկերտ և այն մասին Ժողովոյ տնօրինութիւնն ի՞նչ ելք ունեցաւ։ «Խորհրդեցանք, որոշեցինք, գրեցինք» ով չի յիշեր համարատուութիւնն։ Իրաւ է սակայն որ անկէ աւելին իմացնելու համար Կրօնական Ժողովոյ Դիւանը ներկայ գտնուելու էր Ազգ. Ժողովոյ նիստին, և այս բացակայութեան ցոյց տուած զանցառութիւնն երեսփոխան տեարց մտքին մէջ ցաւալի կասկած մը յարոյց թէ կրօնական ժողովականք ուրիշ խնդիրներու մէջ եւս մի՛ գուցէ աւելի զանցառու գտնուած լինին քան պարտաւորեալ։

Ինչ եւ է, անոնք իրենց շնորհակալեաց աւանդական քուէն առին գացին, որ իբր աւանդականութեամբն իսկ զուրկ է մասնաւոր նշանակութենէ, և մեզ կը մնայ տեսնել թէ ի՞նչպէս պիտի վարուին նորերը, Բ. Դրան վաւերացումն ստանալէ յետոյ, որ դեռ չէ հաղորդուած ի Պատրիարքարան։

ՄՏԱԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆՆ Յ'ԱՄԵՐԻԿԱՅ

ԺԹ. դարը գիտութեան դարը կը կոչենք. որքա՞ն զարմանալի է ուրեմն երբ այդ գիտութեան հետ միասին, գրեթէ իրարու քով մոգական արհեստն ալ կ'ապրի ու իր հետեւողներուն թիւն օր ըստ օրէ կաւելնայ։ Գիտութեան դրական ճշմարտութիւնը պարտ էր ի բաց վանել անիրականին և երեւակայութեան երազաշնոր երեւոյթները։ Մինչ կը տեսնենք թէ հակառակը տեղի կունենայ. միջնադարեան գաղտնեաց լուծման այն աշխատութիւնները, որք յանգեցան մոգական արհեստին, հետզհետէ հասան մինչեւ արդի դարուս սկիզբները եւ մինչեւ վերջին մասն ալ կը չարունակուին։

Վերջերս նոր լոյս տեսած գրքի մէջ, որուն հեղինակն է Հիւզման՝ Փրանսացի գաղափարավէպի նշանաւոր գրագէտներէն մին, ի վեր կը հանէ այն արարողութիւններն, այն ծէսերը որք իրենց պաշտօններու համար որոշեալ հաստատուն վայրեր ունին Փրանսայի մայրաքաղաքին մէջ իսկ։ Մոգականութիւնը մանաւանդ այնպիսի ծայրահեղ վիճակի մը մէջ կը ներկայանայ որ ազոր պաշտամանց նկարագրութիւնը մարդուն բանականութիւնը կը խրտչեցնէ. սակայն եւ այնպէս հակառակ այդ անբնական և անկարելի կոչուած երեւոյթից դոքա գոյութիւն ունին և իրենց հետեւողներն հետզհետէ կ'աւելնան, այն դասերէն մանաւանդ որք դժգոհ՝ կացութեան արդի վիճակէն՝ կ'ուզեն ամեն ինչ ուրանալ և նորութիւն մը ստեղծել. ու կ'երթան կ'իյնան ծիծաղ մոգականութեան մէջ, անըմբռնելի և անհասկնալի արարողութեանց մէջ ձեռնամուխ լինելով։ Կը կարծուէր թէ Քալիոստրոյի և Սուէտէնպորկի մահուամբը մարդիկ քիչ մը աւելի պիտի մտնէին դրականութեան ուղղութեան սկզբանց և ուրիշ բանին հաւատալով ի բաց պիտի վանէին մտագուշակութեան, մոգականութեան համանման արհեստից կիրառութիւնն. սակայն որքա՞ն սխալ է այդ կարծիքը։ Անծանօթը լուծելու ցանկութիւնն ամեն ժամանակ ինչպէս արդ կայուն մնացած է և պիտի մնայ որքան որ մարդկութիւնը գոյութիւն ունենայ։ Սակայն մարդս չի բաւականանար միայն այդ անծանօթին լուծման խուզարկութեամբ. ինքնածին հետաքրքրութիւն մը կայ ի նմա անցեալն, ապագայն գուշակելու հոգածութեամբ՝ մտագուշակներու ձեռնածութեանց ու խաբերայութեանց ենթարկել անձերնին եւ զայնս իբր ճշմարիտ ու հաւատարիմ ընդունելու դիւրահաւանութեամբ տոգորեալ չեն ուզեր նշմարել ինչ որ կայ ստապատիր ու անորոշ մեզ յայտարարուած գուշակութեանց մէջ։

Այս նիւթին վրայ գրելու թելադրողն եղաւ ընթերցումն գրքին զոր Ամերիկացի Գ. Պարթլէթ հեղինակած է The salem Seer անուամբ և զոր յանձնարարեց ինձ երբ Պոլիս կը գտնուէի մասնաւորապէս կարդալ ու ըստ այնմ տեղեկագրել։

Հաւատարիմ իմ խոստմանս, ուշադրութեամբ ընթերցայ այդ մտագուշակին պատմութիւնն և սա համոզման յանգեցայ թէ ԺԹ. դարուս մէջ ալ կրնայ գոյութիւն ունենալ մտագուշակութեան հաւաստի և ճշգրիտ արհեստ, առանց մոգականութեան անուան ներքեւ գոյութիւն ունեցող կարգ մը խաբերայական ձեռնածութեանց կարգին մէջ չփոթուելու։ Հատուածներ պիտի տամ հռչակաւոր մտագուշակին փորձերուն որք նկարագրուած են Ամերիկայի առաջնակարգ թերթերու մէջ ծանօթ գրիչներու կողմանէ, մանաւանդ կատարեալ սկեպտիկներէն։

Գրքին հեղինակը Գ. Ճորճ Պարթլէթ կըսէ նախաբանին մէջ թէ նուիրական պարտականութիւն մը կը համարի իրեն համար յայտարարել աշխարհի Գ. Ֆոսթըր, նշանաւոր մտագուշակին փորձերուն յաջողութիւնը. որպէս զի գիտութիւնն լրջօրէն զբաղի և կարող լինի հրաւիրել գիտուններն այդպիսի իրական դէպքերուն առթիւ բանաւոր բացատրութիւն մը տալ։ Պարթլէթ երբ առաջին անգամ ներկայ կը գտնուի Ֆոսթըրի մտագուշակութեանց, այնքան կը համակուի այդ ցոյցերուն որ մինչեւ Ֆոսթըրի մահը անոր հետ կապուած կը մնայ սերտ բարեկամութեամբ։ Ֆոսթըր գործնականութենէ զուրկ ըլլալով, ինք կը մղէ զայն ընդ առաջ եւ մինչեւ Աւստրալիա ու Նոր Զէլանտա երթալով կը տարածէ Ֆոսթըրի բնական կարողութեան համբաւը աշխարհի չորս կողմը։ Առ այդ նախ Ֆիլատելֆիոյ օրագրութիւնը կը չահագրգռէ. այդ քաղաքին մամուլը՝ առաջին անգամ՝ երբ կը լսէ Ֆոսթըրի գերբնական գուշակութեանց ի տես դրած ցոյցերը կընդունի զանոնք այն վերապահմամբ և հեգնութեամբ զոր կարելի է դիւրաւ գուշակել՝ դասելով զՖոսթըր «չարլաթաններու» դասին մէջ, այլ սակայն մամլոյն ներկայացուցիչն որ ծանօթ էր Ֆիլատելֆիոյ մէջ իր սկեպտիկութեամբ և հեգնութեամբ, կու գայ եւ կը տեսնէ աչօք Ֆոսթըրի փորձերը և ազոնց նկարագրութիւնը իր թերթին մէջ կը պատմէ այնպիսի եղանակաւ մը որ կը ցուցնէ թէ այդ սկեպտիկը զգալի փոփոխութիւն մը կրած է։

Ահա ինչ եղանակաւ կը գրէ այդ մամուլը Ֆոսթըրի փորձին նկատմամբ։

«Առաջին բանն որ աչքիս զարկաւ պանդոկին սենեկին մէջ պակասութիւնն էր մեքենայներու, ձեռնածուաց գործիքներու, արկղերու, անհեթեթ նշաններու, թղթերու տրծակաց եւ այն բոլոր առարկայից որք ընդհանրապէս ի տես կը դրուին ժողովրդեան դիւրահաւատութիւնն գրգռելու և անոնց մտաց վրայ ազդելու համար։ Թէպէտեւ սոքա բացակայ էին, սակայն եւ այնպէս լրագրողն հաւատացրութիւնն չէր ցուցներ այդ պարունին հանդարտ ճարտարութիւններով, որոնցմով կը գուշակէր անցեալն եւ ապառնոյն պատահարները։

Քանի որ լրագիրը մօտէն կը նկատէ նիւթը, կզգայ թէ կը կորսնցնէ իւր անձնաւորութիւնը մինչ նա (Ֆոսթըր) իր փորձերը կը կատարէ։ Սոքա ոչ թէ միայն զարմանալի, անպատմելի, խորհրդաւոր, այլ պարզապէս «հրաշալի» էին։

Մարդուն կարողութեանց գաղափար մը տալու մասին գրողը կզգայ իւր ջանից մէջ տեսակ մը սրբապղծութիւն։ Երբ լրագիրը կը տեսնէ այս մարդը որ իր առջեւ կեցած՝ տարիներ և տարիներ միջոցին մէջ յետս կ'ընկրկի, մոռացեալ չիրմաց փոշին կը խառնէ, և այդ օրուան սպանուած արիւնը մէջ վեր կը հանէ եւ աչքին առջեւ կը պատկերացնէ կնոջ մը սրտին այն մտածումներն որք ի կենդանութեան իսկ՝ ինքնիրեն հետ պիտի խոստովանէր, — երբ կը յայտնէ անունն կնոջ եւ մարդուն զոր կը սիրէր (անուններ որք հարցնողին յիշատակէն իսկ ելած լին), երբ կը նշմարէ որ այս անուններն յստակ, որոշ գիրերով՝ Ֆոսթըրի ձեռքին վրայ գրուած են, չը կրնար զսպել ինքզինքը ահարկու ձայն մը, ճիչ մը դուրս հանելու, սեղանին բաժնուելու, դողդողուն և դուրս ելլելու մինչեւ որ կը գտնէ իր հանդարտութիւնը։ Ասոնք «արհեստին» տարրական փորձերն էին, արհեստ մը որ կարող կ'ընէր անցեալը եւ մեռեալը կենդանացնել։ Սակայն չեմ կրնար կոչել «արհեստ» այդ մարդուն կարողութեան որով կրօնական բարեպաշտութեամբ տարիներէ հետէ հոն, սրտին մէջ պահուած գաղտնիքը ի վեր կը հանէր։

Այդ չէ կարող կոչուիլ արհեստ մը, այլ ընդհակառակը նա... բայց խմբագրին գրիչը կը վարանի դնելու ամբարիշտ մտածում մը, երբ գիտէ թէ կը գրէ մահկանացուի մը վրայ որ չը տարբերիր ո և է ուրիշ անձէ մը։

«Գ. Ֆոսթըր, կը չարունակէ խմբագիրը, չիտակ կ'ըսէր երբ կը յայտարարէր թէ քեզ պիտի յայտնեմ այնպիսի բաներ զորս չպիտի համարձակիս հրատարակել, զի կարի նուիրական են դոքա, ընտանեկան, ընկերական և սրտի յարաբերութեանց վրայ պիտի ընեմ յայտնութիւններ, նա որ դոցա այն ատեն կ'ունկնդրէր սկեպտիկութեամբ, եւ հեգնութեամբ, հիմա կը տուժէր իր դիւրահաւանութիւնը անկարող լինելով հրատարակութեան յանձնել զայնս, զի դոքա ԿԱՐԻ ՆՈՒԻՐԱԿԱՆ էին»։

Պարթլէթի այս գիրքը ծայրէ ի ծայր լի է զարմանալի տարօրինակ փորձերու նկարագրութեամբ զորս եթէ կարելի ըլլար պատմել, պէտք պիտի լինէր ամբողջ գիրքը թարգմանել, ուստի պիտի գոհանամ կարեւորներէն ոմանց թարգմանութենէն հոս ընել։ (Մնացեալը վաղը·)

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՎԻԼՀԵԼՄ ԿԱՅՍԵՐ ՎԻՃԱԿԸ

Պերլինի Արքունեաց բարձրաստիճան պաշտօնատար մ'ըսած է Գործակալութեան մը ներկայացուցչին թէ Վիլհէլմ կայսեր չոգենաւէն դուրս չհանուելուն պատճառն այն է որ զինք դարմանող Տքթ. Լէօթհոլտ խորհած էր թէ Վիլհէլմ Բ. աւելի չուտ պիտի աղեկնար չոգենաւուն մէջ փակուած քան դուրսը։ Եթէ Վեհապետն ի պալատ դառնար, իւր եռանդուն գործունէութիւն պիտի մղէր զինք չարժումներ ընելու, և ծունկին վէրքը պիտի չգոցուէր չուտով։ Հէլիկոլանտի մէջ կատարեալ հանգիստ կը վայելէ։

—)(26)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԵՐԿՈՒ ԱՆՄԵՂՆԵՐ

ԺԻՒԼ ՄԱՐԻ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՄԵԾ ՃԱՄԲԱՅՆԵՐԷՆ

Այդ օրը, Պերթին նոր նստած էր այդ պատերու անկեան մէջ, և պարտասած, հացը կուտէր, երբ, բակին խորը տղայ մը նշմարեց զոր չէր ճանչնար և որ, ճաչարանէն դուրս ելնելով, ձեռն ի գրպան կը դեգերէր, կոտրած սպակիներէն գործարաններուն ներսիդին դիտելով։

Պզտիկ լքեալ մըն էր նա զոր առջի օրն իսկ հոն ղրկած էին։

Որովհետեւ չէնքերուն շրջանը կ'ընէր ի ներքուստ, անպատճառ Պերթինի առջեւէն պիտի անցնէր։

Վերջինը՝ թէ՛ կուտէր և թէ անոր գալը կը դիտէր։

Տասնըչորս տասնըհինգ տարու կերեւէր այդ տղան։ Հագած էր գործաւորի կարճ գօթանակ մը կապոյտ կտաւէ չինուած և բաւական մաքուր, նոյն կերպասէ լայն և երկայն տափատ մը որ մինչեւ իր սանդալներուն վրայ կիջնէր։ Հաստ յարդէ չինուած գլխարկ մը դրած էր կոնաձեւ ու սրածայր։

Պերթինի առջեւ կանգ առաւ։

—Դուն անօթի ըլլալու երեւոյթ չունի՞ս, ըսաւ տղան, անմիջապէս դուրդելով զայն, պզտիկ տղայոց սովորական ընտանութեամբ։

—Ոչ, չատ յոգնած եմ։ Չեմ կրնար ուտել։ Լաւագոյն կը համարիմ պառկիլ։

Պզտիկ տղան գլուխը թօթուեց։ Ցերեկ ատեն քնանալ, չարաչար աշխատելէ ետք, անշուշտ չատ անգամ իր երազն ալ այս եղած էր։

Եւ Պեռթինը կը մեղքնար։

Այս նորեկն արթուն և մտացի դէմք մը ունէր, որ կենդանացած էր յոյժ առոյգ և կայծակնացայտ աչուըներով, որք միշտ քաղցրահայեաց պիտի ըլլային, եթէ թշուառութիւնը չի սանձէր այդ եռանդն, այդքան վառվռուն դէմքին վրայ վշտագին դիմակ մը ուշագրաւ հակապատկեր մը կը ձեւացնէր։ Աչուըները միայն քիչ մը զգացնել կու տային թէ այս տղան զուարթ բնութիւն պիտի ունենար, եթէ զարգացած ըլլար ընտանեկան խանդակաթ և կազդուրիչ գորովանաց մէջ. բայց աչուըներէն զատ ամեն ինչ լքում, մենութիւն, տխրութիւն կ'արտայայտէր։ Ճակատը թախծալից կը մնար իր գէշ սանտրուած թուխ մազերուն ներքեւ։ Բերանն ալ տխրատեսիլ էր, իր թոյլ կքած չրթունքով, իբր թէ խոնջած այն ամեն հեծկլտանքներէն որք անցած էին անկից։

Եւ սակայն, իր դիմագծերուն մէջ քաղցրութեան հով մը կար։

Եւ ինքն ալ անշուշտ սիրուն կը գտնէր Պերթինը, վասն զի չարունակ անոր երեսը կը նայէր եւ կը ժպտէր։

Պերթին, գրեթէ տասներկու տարեկան, մեծցած, զարգացած, արդէն հասուն աղջիկ եղած էր։

Կուսական դէմք մը ունէր, կայտառ, քաղցր եւ խելացի միանգամայն։ Իր խոչոր, թուրաթուխ, յոյժ խիտ յօնքերով եւ թարթիչներով աչուըներն անմեղութիւն և խորամանկութիւն միանգամայն կ'արտայայտէին։ Ճակատը սքանչելի անբծութիւն մը ունէր, որուն վրայ կիյնային միշտ, հակառակ իր ճգանց, չատ նուրբ և յօնքերուն պէս սեւ մազեր, զորս սանտրը չէր կրնար զսպել։ Այս բան ներքնապէս յուսահատութիւն կը պատճառէր իրեն՝ իւր նորածին պչրասիրութեան եւ ինքզինքը տգեղ կը կարծէր։ Տգեղ՝ իր դէմքին ազդու վառվռունութեամբը, աչաց փայլովը, իր նեղ և մօտ չրթանց քաջոլոր եւ եզական երեւոյթովը, եւ իր քիչ մը երկար դէմքին նշանաւոր բոլորագծովը։ Տգեղ՝ այն տժգոյն և տաք գոյնովն ուր, հակառակ ամեն թշուառութեանց, ամեն զրկմանց, ամէն խոնջենքի, կը նշմարուէր յորդառատ և ազնիւ կենդանութիւնն կենաց, որ մերձ է կատարելապէս փթթելու։ Բայց իր կերպարանքին մէջ ամենէն աւելի աչքի զարնող բանն էր քաղցրութեան, նրբամտութեան, և մտացի հեգնութեան այն խառնուրդն՝ որ կարծես քրքիչ մը պիտի արձակէր, և զոր անմիջապէս կը սանձէ ներողամիտ, գորովալիր եւ վիրաւորելու անզօր հոգւոյ մը բարութիւնը։ Այս ամենը ծլելու վրայ էր յինքն, այլ իւր տառապալի կեանքը, ցրտագին ձմեռուան պէս, անոր փթթումը կը յապաղէր։ Բայց քիչ մը տաքութիւն, —քիչ մը գորով, և ծաղիկը պիտի բացուի, չքեղ, աննման։

Պզտիկն հարցուց.

—Շա՞տ ատեն կայ որ գործարանին մէջ կ'աշխատիս։

—Այո, առնուազն վեց ամիս. ոստայնանկի մը քով էի, և անկից առաջ ալ ագարակ մը, ուր չատ դժբախտ եղայ, վասնզի տղայքը կը ծեծէին զիս։

—Ծնողք չունի՞ս, հայր, մայր։

—Ոչ, ատոնց ի՛նչ ըլլալը չեմ գիտեր։

—Ինծի պէս։ Գործակալութի՞ւնը քեզ հոս դրաւ։

—Այո, անկէ զատ մէկը չեմ ճանչնար։

—Ինծի պէս։

Պզտիկը գետինը նստաւ Պերթինին քով։

—Քովդ նստիլս քեզ չի՞ նեղացներ, ըսաւ։

—Ո՛հ, ոչ. բարի դէմք մը ունիս։

—Եւ ես ալ քեզ չատ սիրեցի... գիտե՞ս, չատ սիրուն ես... բայց չատ ալ նիհար։

—Յանցանքն իմս չէ... չատ կ'աշխատիմ... եւ յետոյ կը վախնամ... իմ խնամածուիս տղան կայ որ ապահով եմ թէ զիս պիտի մեռցնէ... սոր համար գիշերն ալ չեմ կրնար քնանալ, եւ առտուն երբ անկողնէս կ'ելնեմ, որովհետեւ առջի օրուան աշխատութենէս չեմ հանգստացած, սրունքներս թոյլ կ'ըլլան, ուռածի պէս... և առջի մէկ քանի ժամերն հազիւ կրնամ քալել։

—Սակայն տղաքներ կան որ հայր մայր ունին և որք երջանիկ, ուրախ, կարմիր և քաջառողջ են։ Կը տեսնենք անոնց խաղալը... վազվզելը, կռուըտիլը... և ուտելը։ Շատ մաքուր զգեստներ կը հագնին, մանաւանդ կիրակի օրերը։ Ա՛յո, հարուստ տղաքներ ալ կան... ինչպէս Սէն-Ուէմի մէջ։

—Մե՞նք ինչու անոնց պէս չենք։

—Չեմ գիտեր։ Անոնք իրենց չուրջը մարդեր ունին որ զիրենք կը սիրեն կը համբուրեն... մենք միայն յանդիմանութիւն կամ հարուած կ'ընդունինք։

—Հիւանդանոցի տղայ կը կոչեն մեզի... արդեօք ա՞յս է պատճառը։

—Այո, հաւանական է, ըսաւ Պերթին իր սիրուն գլուխը թօթուելով։

—Ըսէ նայիմ անունդ ի՞նչ է։

—Պերթին։

Պզտիկն յանկարծ անոր երեսը նայեցաւ, իբր թէ յիշատակ մը միտքը եկած ըլլար։

—Պերթի՛ն, Պերթի՛ն մրմնջեց։

Եւ կարծես հեռաւոր անցեալ մը կը ջանար միտքը բերել։

—Այդ անունը չե՞ք սիրեր, ըսաւ Պերթին այպրող ձեւով մը։

—Ո՛հ, այո՛, այո՛, ընդհակառակն։

Եւ պզտիկն սկսաւ երազել։ Պերթին իւր երչիկի կտորն և կարծր հացը պզտիկ պատառներով կուտէր։ Ուտելէ ետք, ջըրանին վազեց, կուշտ մը խմեց և դարձաւ։

Բակը սաստիկ տաքցած էր միջօրէի արեւէն։ Բայց հոն, Պերթինի սիրելի անկիւնն, ուր կը գտնուէին, միշտ չուք էր։ Գործարանը մեռած երեւոյթ մ'ունէր։ Ամենեւին աղմուկ չկար, և գործաւորներն որք երբեմն բակէն կ'անցնէին, սաստիկ տաքէն ընկճեալ՝ ձայն չէին հաներ։ Դուրսի մեծ ժամացոյցը կէս զարկաւ։

—Կէս օրը կէս ժամ անցած է, ըսաւ Պերթին։ Գործի սկսելէ առաջ տակաւին կէս ժամ հանգիստ ունինք։

Պզտիկն, երկար լռութենէ մը ետք, մրմռաց.

—Պերթի՛ն, Պերթի՛ն, զարմանալի բան, ինծի այնպէս կուգայ որ ժամանակին մէկը ճանչցած եմ որ այս անունն ունէր... և ճիշտ, պզտիկ աղջիկ մը։

—Անշուշտ ես չեմ, ըսաւ Պերթին, ժպտելով, վասն զի ապահով եմ թէ երբէք իրարու հանդիպած չենք։

—Կարելի է... այո... հիմա կը յիշեմ... պզտիկ աղջիկ մը, ո՛հ, քանի մը ամսու էր... տակաւին օրօրոցն էր... բայց այո, ճիշդ այս է... տիկին Ժիւլիէթ... Փարիզ... Բարչըմինըրի փողոցը... Պերլատը... Բրիքէն, իմ խե՛ղճ Բրիքէս... այս ամենը միտքդ բան մը չի՞ բերեր։

—Ոչ, ամենեւին, խելքս հասնելէն ի վեր այս երկրին մէջն եմ... ես չեմ ճանչնար քու ըսած այն անուններուդ և ոչ մին։

(Շարունակելի)

Իրերը կարծուածին չափ ողբերգական վիճակ մը չունին։ Նաեւ, տեղի չէ ունեցած բժշկային խորհրդակցութիւն մը որուն ներկայ գտնուած լինին Տքթ. Պերկման և Տքթ. Էզմարխ։ Տքթ. Պերկման Բիլ չէ եկած կայսեր անդր ժամանումէն ի վեր, և Տքթ. Էզմարխ ալ խորհրդակցութեան չէ եկած, թէեւ Բիլ կը գտնուի, դասախօս գոլով տեղւոյն համալսարանին մէջ։ Տքթ. Լէօթփոլտ առանձինն կը դարմանէ զՆ. Կ. Վեհափառութիւն, և ամենափոքր վիրաբուժը կրնար նոյն բանն ընել, քանի որ կայսեր ծունկին խախտումը սովորական արկած մ'է։

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ

Ումպէրթօ թագաւոր այնքան գոհ մնաց իւր որդւոյն Անգլիոյ մէջ գտած պաշտօնական և ժողովրդական ընդունելութենէն որ որոշեր է Մարկարիտա թագուհւոյն հետ պաշտօնական այցելութիւն մ'ընել Անգլիոյ Արքունեաց, առաջիկայ տարին։ Այս ուղեւորութեան հիմնագիրը պիտի որոշուի Նափոլիի իշխանին ի Հռոմ վերադարձին։

ՀԱՃԱՐԻ ԽՆԴԻՐ

Անոնք որ հաճարի խարտեաշ հացը հոլանտական խարտեաշ պանիրին եւ վիեննական խարտեաշ գարեջրոյն հետ ամեն օր կը վայելեն Ղալաթիոյ եւ Բերայի գարեջրատանց մէջ, երբեք իրենց միտքէն պիտի չանցունէին թէ հաճարն, այն անմեղ հաճարն, որ քանի մը զուարճալի ժամեր անցունել կուտար իրենց, օր մը քաղաքական մեծ խնդրոյ մը կերպարան պիտի առնուր։

Գերման և ռուս լրագիրք հաճարին Ռուսիայէ արտածման քաղաքական կարեւորութիւն կուտան։ Վիեննայի և Պերլինի լրագիրք կը հաւատեն թէ Փեթերսպուրկի կառավարութեան կողմէ այս արգելք քաղաքական հարուած մ'է դրացի երկուց կայսրութեանց դէմ։ Լրագրեր կան որք աւելի յառաջ երթալով կը պնդեն թէ Ռուսիա հնձոց թեթեւ անյաջողութենէ մը պատրուակ առնլով, կ'ուզէ հաճարի մեծ մթերք մը ամբարել լռելեայն, ի պատրաստութիւն պատերազմի։

Փեթերսպուրկի լրագիրք կ'իմանան թէ սահմանաց ամեն քաղաքներուն և ամեն նաւահանգիստներու մէջ տրամադրելի գտնուած բոլոր հաճարը կը գնուի գերման կառավարութեան հաշւոյն։ Ռուսական Լեհաստանի մէջ և ռուսական արեւմտեան սահմանագլխոց երկայնութեամբ ամեն քաղաքաց մէջ ջաղացք գիշեր և ցերեկ կը բանին հաճարն ալիւրի վերածելու, օգոստ. 15/27ի նախասահմանեալ թուականէն յառաջ ըստ կարելւոյն շատ բան դուրս ղրկելու համար, քանի որ արտասովոր խնդրանք կայ հաճարի։

ՍԼԱՒԱԿԱՆ ՑՈՅՑ

Փրակայի երիտասարդ Չեհաց թերթը, Նարօտնի Լիսթի, Ակրամի մէջ Խրրուատաց բացած երկրագործական ցուցահանդէսին կը բարեմաղթէ նոյն յաջողութիւնը զոր Պոհեմիոյ չեխական արուեստահանդէսը գտաւ։ Չեհ թերթը կը յուսայ որ Խրուատիա հարաւային սլաւաց համար պիտի լինի եղբայրական գումարման տեղի մը, ուր պիտի հաստատեն և հաչակեն իրենց համերաշխութիւնն, ինչպէս Փրակա՝ մի քանի ամիսներէ հետէ՝ կեդրոնական կէտ մը դարձած է սլաւական դաւանութեան ընտանեաց համար։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

Այս օրերս լուր մ'ելած էր թէ Կասպից ծովու եզերաց վրայ Ասթաբայի և Արտէպիլի միջեւ տեղ մը Ռուսիոյ թողուած է, ի փոխարինութիւն Պարսկաստանի ծխախոտի Ռէժիին Անգլիացւոց թողման։

Այս լուր Թէհրանէ կը հերքուի։ Ռուս կառավարութիւնն փոխարինութեան մը հետամուտ կը գտնուի, յորմէ հետէ Անգլիացիք ինչ ինչ սեղանաւորական և առեւտրական առանձնաշնորհներ ձեռք բերին Վեհ. Շահին երկրաց մէջ։

ՑՈՐԵՆ Ի ՌՈՒՍԻԱ

Կը հերքուի այն լուր թէ ռուս կառավարութիւնը մտադիր է եղեր աւելցնել մաքսերը Ռուսիայէն արտածեալ արմտեաց վրայ։ Դիտելի է սակայն որ ռուս կառավարութեան բերան համարուած թերթեր նմանապէս հերքեր էին հաճարի արտածումն արգիլելու դիտաւորութիւնն, որ մի քանի օր ետքն իրականացաւ։

ԻՐԱՑ ՎԻՃԱԿ Ի ՉԻՆ

Շանկայէ կը հեռագրուի ի Լոնտոն, օգոստ. 19ին.

«Ի Փեքին իրաց վիճակը շատ ծանր է։ Անգլիոյ, Ֆրանսայի և Գերմանիոյ դեսպանք, ի դիմաց Տէրութեանց, ամեն օր կը բանակցին Ցունկ-լի-Եամէնի հետ (արտաքին գործոց նախարարութիւն)։ Կայսերական հրամանագիրը չի գործադրուիր (ի մասին պաշտպանութեան օտարահպատակաց, մանաւանդ քրիստոնէից)։ Հունան չփոթութեան վայրն է։ Բանակին զօրաց մեծագոյն մասն, որ Հունանցի է, Փեքինէ եկած հրամաններն անտես կ'ընէ։ Եւրոպեան դեսպանք կը պահանջեն որ չինական գաղտնի ընկերութիւնք ջնջուին, Հունան բացուի վաճառականութեան առջեւ, չփոթութեանց մեղսակից Մանտարինք (նախարարք կամ բարձր պաշտօնատարք) աստիճանազուրկ լինին, գործուած աւերմանց համար լիովին հատուցում լինի, և ապագայի մասին հաւաստիք տրուին, ապա թէ ոչ՝ Տէրութիւնք անմիջապէս պիտի գործեն Չինաստանի դէմ։ Չինու կառավարութիւնը կը հասկնայ թէ՝ այս միաբանութեան առջեւ՝ անզօր կը մնայ իւր նախկին քաղաքականութիւն, որով մէկ Տէրութիւն միւսին դէմ կը հանէր և ամենուն ալ խօսքն ի դերեւ կը հանէր։ Չինու կայսրը պատերազմի առջեւն առնուլ կը փափաքի, բայց գաւառաց վրայ ճնշում ի գործ դնելէն ալ կը հրաժարի, զի մ'՝ գուցէ անհաւատարմութիւն երեւան գայ անոնց մէջ։ Որովհետեւ արդի չինական գերդաստանը մանկոլեան ցեղէ է, բարձրաստիճան չինացի պաշտօնատարք նախամեծար կը դատեն բուն չինացի գերդաստանէ մը առնուլ իրենց յաջորդ վեհապետ։ Շատ մը չինացի փոխարքայից (նահանգապետաց) ընթացքն երկբայելի է. Լի-Հունկ-Չանկ անշարժ կեցած է, նաւատորմի հեռի պահելով խնդրոյ ասպարէզէն։ Եանկցէ գետին մէջ կեցած 20 օտար մարտանաւուց ծախքն հոգալ դժուար է, բայց եթէ անոնք հեռանան, քրիստոնէից դէմ յարձակմունք կը վերսկսին։

«Այսօր Պ. Նրէյ անուն անգլիացի միսիոնարը մահամերձ կերպիւ վիրաւորեցաւ չինացի զօրքերէ ի Բիրին։ Եթէ գործօն միջամտութիւն մը չլինի, բոլոր միսիոնարութիւնք պիտի դադրին։ Փեքինի կեդրոնական կառավարութիւնն իւր սովորական հնարքն ի գործ կը դնէ՝ ժամանակ շահելով եւ մատուցեալ բողոքները տեղային պաշտօնէից նախաքննութեան յղելով, բայց օտար դեսպանք չեն ընդունիր որ ի Փեքին որոշելու խնդիրներ նահանգապետներուն յղուին։ Դեսպանք այնչափ յառաջ գացած են որ չեն կրնար ետ դառնալ առանց կորուսանելու բոլոր պատիւ և ազդեցութիւն։ Անգլիական, ռուսական և ֆրանսական նաւատորմք ամեն վայրկեան հրամանի կը սպասեն։ Չինու կառավարութիւնը սա դժուարին կացութեան մէջ կը գտնուի որ եթէ իւր օտար հպատակաց դէմ չարժի՝ պետական վտանգ կրնայ յառաջ գալ, մինչ եթէ մերժէ շարժիլ, օտար միջամտութիւն անխուսափելի է։ Չին անկարող է դիմադրել, և անշուշտ պիտի համակերպի արդար պահանջմանց։»

—Փարիզէ կը հեռագրուի թէ Փեքինի դեսպանական մարմնոյն միահամուռ կարծիքն է որ միջոցներ ձեռք առնուին զօրաւոր ճնշում ի գործ դնելու համար Չինու կառավարութեան վրայ, քանի որ կը վարանի համակերպիլ մեծ Տէրութեանց պահանջումներուն։

ԱՅՍ ԱԽՈՒՐ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԱՒ

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ Ի'ՏԱԼԻԱ

Ի Պալրի (Իտալիա) աւազակներու և չարագործներու նոր ընկերութիւն մը գտնուեցաւ, նման Մալա Վիթա (Չար Կեանք) անուն աւազակային ընկերութեան, որոյ դատաստանը մեծ աղմուկ հանեց մի քանի ամիս յառաջ։ Այս նոր ընկերութիւն Մալա Վիթայի կանոններովը կը կառավարուէր։ Աւազակապետը, Սքաչէլլա, շատ մը ոճիրներ գործած էր։ Օգոստ. 12ին բռնուեցաւ սապէս.

Գիշերայն, իւր գտնուած տունը պաշարեցաւ զինուորներով, Լանտոլֆի հազարապետին հրամանաւ ներքեւ, որ պաշարելէն ետեւ տունը, դուռը զարկաւ։ Սքաչէլլա, առանց պատասխանելու, բացաւ յանկարծ, յարձակեցաւ պաշարողաց վրայ, ասոնցմէ երկուքը զարնելով։ Հրամանատարն սկսաւ հալածել զնա, և հասաւ. դիւցազնական պայքար մը սկսաւ։ Կռուոյ տաք միջոցին, երկուքը մէկէն վեց մէթր խորութեամբ խորխորատ մ'ինկան, բայց ծանր վէրք չառին։ Հրամանատարը չուանով ինքզինք գտաւ, և բռնեց կաշկանդակեց աւազակապետը, մինչեւ որ ողջ մնացեալ զինուորք հասան և առին տարին։

Ի ՍՈՒՏԱՆ

Անգլեւեգիպտական զօրքերը Նեղոսն ի վեր կ'ելնեն, պաշարելու զՊէրպէր որ Խարթումցիներուն ձեռքը կը գտնուի։ Սաստիկ յուզում կը տիրէ Քասալայի մէջ, կիներն եւ տղայքն ապահով տեղ կը դնեն։

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՊԱՏՄՈՒՃԱՆՆ

Թրէվէ կը ծանուցուի թէ Արժանթէօյլի (մերձ ի Փարիզ) Հ. ժողովրդապետը Թրէվի «պատմուճանին» հետ բաղդատած է «վերարկուն», որ պահուած է յԱրժանթէօյլ, և որուն համար աւանդաբար կ'ըսուի թէ Քրիստոսի հագածն էր։ Ժողովրդապետն համաձայներ է Թրէվի եպիսկոպոսին և անոր կղերին հետ թէ այս երկու հնութիւնք վաւերական են։ Պատմուճանն ալ, վերարկուն ալ (որ անոր վրայէն կը հագնուէր,) իրաւ Քրիստոսի հագածներն են եղեր։ Ըստ Ֆրանսացի եկեղեցականաց, Արժանթէօյլի հնութիւնն է բուն իսկ ի Գողգոթա Քրիստոսի ունեցած պատմուճանն, իսկ Թրէվինն՝ անոր վրայէն առնուած վերարկուն էր։ Ձիարդ և իցէ, վաւերականութեան վճիռն իմանալով, շատ ուրախացան ամեն կողմէ Թրէվ եկած ջերմեռանդ կաթոլիկ ուխտաւորներ, զորս ապաքէն յուսախաբութեան մատնել շատ դառն գործ մը պիտի լինէր։

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆՔ

Մէլպըրնէ (Աւստրալիա) կը հեռագրուի թէ «Անկլօաւստրալեան Պանքն», Աւստրալիոյ «Բրիտանեան Պանքային» հետ սերտիւ կապուած ուրիշ կալուածական ընկերութիւն մը, վճարումները դադրեցուց, 120.000 անգլ. ոսկի պարտք ունենալով իրեն դրամ յանձնող անձերու, որոյ 36.000 ոսկին Անգլիայէն ղրկուած էր իրեն։

Ի ՓՐԱԿԱ

Յիշեցինք ռուս այցելուաց Փրակա գալն, և Չեխերուն կողմէ եռանդեամբ ընդունելութիւնն։ Աւստրեան ոստիկանութիւնն այս Ռուսերէ միոյն վրայ ի գործ դրաւ օրինաւոր խստութիւն, յօրինակ այլոց։ Այն Ռուսն էր սա որ Արուեստահանդէսի պալատէն ներս մտնելուն պէս ռուսական ազգային երգն ածեց հոն դրուած մեծ դաշնակի մը վրայ, եւ խանդավառեց ունկնդիրներն։ Երեւելի մարդ մ'է սա, Փեօտր անուն պետական խորհրդական, Բիէվի գիմնազիոնի տնօրէն։ Ի պատասխանի ոստիկանութեան վերատեսչին հարցման թէ ինչո՞ւ համար ռուսական ազգային երգն ածեր է առանց մէկու մը կողմէ առաջարկուելու և իրեն չպատկանող դաշնակի մը վրայ, ըսաւ թէ մեքենաբար ըրած է այսպէս, որովհետեւ այդ երաժշտական հատուածը վարժուած էր ածել ամեն օր ի լուր իւր զաւակաց։ Ի պատասխանի այն հարցման թէ ինչո՞ւ համար սպիտակ սաղաւարտ մը դրած էր, ըսաւ թէ ջերմութեան դէմ պաշտպանուելու համար է, եւ այս կերպ գլխանոցի գործածումը կ'ուզէ ընդհանրացնել։ Վերատեսուչը խնդրեց Պ. Փեօտրէ որ 24 ժամու մէջ մեկնի աւստրեան երկրէն։

ԱՐՄՏԵԱՑ ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Գերմանիոյ նախարարապետն հրաւէր ուղղեց Գերմանիոյ միւս կառավարութեանց որք մասնաւոր երկաթուղիք ունին, որպէս զի Բրուսիոյ օրինակին հետեւելով՝ զեղչեն արմտեաց փոխադրման սակերը։

Փոքրին և ուրիշ քաղաքաց խորհուրդք որոշումներ քուէարկեցին, խնդրելով կայսերական կառավարութենէն որ արմտեաց վրայ մաքսը բոլորովին ջնջէ, արմտեաց սղելուն պատճառաւ։ Բայց գերման կառավարութիւնը, բնիկ երկրագործաց եւ ագարակատիրաց շահերուն խնայելով, տակաւին կը դժկամակի այս որոշման յանգիլ։

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐ

Թայմզի թղթակիցն եւս Տքթ. Էզմարխի հետ տեսակցութենէ մը ետքը, կը գրէ թէ Վիլհէլմ կայսեր ընդհանուր առողջութիւնը շատ լաւ է, և ծունկին ցաւն անցնելու վրայ է։

Վիլհէլմ կայսր, որ Կ. Պոլիս այցելած էր անմորուս, և ցարդ սովոր էր ածիլուիլ, այժմ ամբողջ մօրուք թողած է։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ուսումնական Խորհուրդն իւր ուրբաթ օրուան նստին մէջ զբաղած է նաեւ հետեւեալ խնդիրներով.

Ազգային վարչութիւնը հաւանած եւ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն արտօնած էր գործադրել Ուսումնական Խորհրդոյ մէկ առաջարկութիւնն ի մասին ուսուցչական ժողովներու, իբրեւ միջոց իրերավարժութեան։ Խորհուրդն որոշեց օգոստոս 25ի կիրակի օրն հրաւիրել մայրաքաղաքիս ազգային վարժարանաց ուսուցիչներն՝ կրթական խնդրոյ վրայ խորհրդակցելու համար։

Խորհուրդն, ըստ առաջարկութեան Թոփգաբուի թաղական խորհրդոյ, հաստատեց թաղին վարժարաննին նորակազմ հոգաբարձութիւնը։

Խորհուրդը վաւերացուց Պ. Բարսեղ Էնքսէրճեանի կողմէ պատրաստեալ «Տարերք Մայրենի Լեզուի» ընթերցանութեան դասագիրքն։

Խորհուրդն որոշեց հետեւեալ ուսուցչական վկայականները տալ.

Առ Պ. Աբրահամ Մատթէոսեան՝ վկայական ուսուցչութեան բարձրագոյն նախակրթարանի, արտօնելով դասախօսել թուրքերէն, չափական գիտութիւն, տմարակալութիւն, տիեզերագրութիւն եւ աշխարհագրութիւն

Առ Պ. Բարսեղ Էնքսէրճեան՝ վկայական ուսուցչութեան բարձրագոյն նախակրթարանի, արտօնելով դասախօսել հայերէն։

Պրուսայի Առաջնորդ Գեր. Տ. Բարթուղիմէոս Սրբազան՝ Տօքթ. Պապայեան էֆէնտիի հրաւիրանօք հանդիսաւոր պատարագ մատոյց երէկ առաւօտ Գատըգիւղի Ս. Թագաւոր եկեղեցւոյն մէջ։

Պատարագիչ սրբազան հոգւոյ անմահութեան վրայ քարոզ խօսելով, յիշեց Պապայեան ընտանեաց նահապետին արժանիքն ու նկարագիրը, և նոր որդւոյն՝ արժանաւոր շառաւիղ մը լինելն։ Ետ որոյ, բարեմաղթութիւններ ըրաւ՝ վասն կենաց և բարօրութեան Վեհ. Սուլթանին և ազգին բարերարաց։

Ս. Պատարագի աւարտման մօտ, հոգեհանգիստ կատարուեցաւ Տօքթ. Պապայեանի հօրը հոգւոյն համար։

Եկեղեցական հանդէսէն յետոյ, փառաւոր սեղան մը տրուեցաւ Տօքթ. Պապայեան էֆէնտիի բնակարանին մէջ՝ ընդ նախագահութեամբ Տ. Բարթուղիմէոս Սրբազանի, յիսունի մօտ հրաւիրելոց։

Սեղանին վրայ բաժակաճառութիւններ եղան Տ. Բարթուղիմէոս Սրբազանի, Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազանի, Դուրեան Տ. Եղիշէ վարդապետի, Ս. Երուսաղեմայ Աթոռոյն ընդհանուր համարակալ՝ Տ. Մատթէոս վրդպ. Գալըգճեանի, Պրուսայու Առաջն. Փոխանորդ՝ Վանքեան Տ. Արիստակէս վարդապետի, Հիւնաարպէյէնեան Տ. Յովհաննէս աւագ քահանայի, երկրագործական Տնօրէն Վսեմ. Նուրի պէյի, և այլոց կողմէ։

Ռոտոսթոյի Գատ. Թաղ. Խորհուրդը կը խնդրէ մեզմէ ծանուցանել թէ յառաջիկայ կիրակէ առաւօտ Ս. Թագաւոր եկեղեցւոյ տօնախմբութեան առթիւ տեղւոյն Առաջնորդ Գեր. Տ. Հմայեակ Եպիսկոպոս հանդիսաւոր Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ անդ։

Հարկ կը համարուի ծանուցանել թէ ուխտաւորաց երթեւեկի հանգստութեան դիւրութեան համար ամեն կանխահոգ կարգադրութիւնք եղած են և թէ երթեւեկի համար Թէզքէրէի պէտք չկայ։

Քարբերդէն կը գրեն մեզ օգոստոս 1 թուականաւ.

Արաբկիրի առաջնորդ Գեր. Եղնիկ եպիսկոպոս որ պատրիարքական փոխանորդի պաշտօնով Տիգրանակերտ կ'երթայ, հիւր կը մնայ Ճաֆարեան Գէորգ էֆէնտիի տունը։ Վսեմ. Կուսակալին և Սրբազանին միջեւ փոխադարձ այցելութիւններ կատարուեցան։

—Սանասարեան վարժարանի նախընթաց շրջանաւարտներէ տեղացի երկու ձրիավարժներ չաբթուս մէջ իրենց ծնողաց տուները վերադարձան։ Ասոնցմէ մէկն Հիւսէյնիկցի՝ Պ. Յակոբ Տ. Յովհաննէսեան, երկրորդը Պ. Յարութիւն Պօղոսեան՝ քաղաքէն, մինչեւ սեպտեմբերի կէսերը ծնողաց ողջագուրանքները վայելելէ ետք պիտի դառնան նորէն իրենց վարժարանը, եւ հոն ուսուցչաց յատուկ առաջնորդութեամբ իրենք եւս դասախօսութեան վարժութիւններ պիտի կատարեն տարիէ մը չափ, յետ որոյ տեսչութիւնը պիտի որոշէ տասնմէկ ձրիավարժներու ընելիքը կամ ապագայ գործունէութեան ասպարէզը։

Հայ-Հռոմէականաց Պատրիարք Ազարեան Գերապայծառ եւ Վիեննայի Մխիթարեան վանուց Աբբահայր Գեր. Այտընեան Արսէն արքեպիսկոպոս ուրբաթ օրը կայս. պալատ գնացին, ուր Ազարեան Պատրիարք՝ Վեհ. Սուլթանին պիտի ներկայացունէր Աբբահայրն, սակայն Ն. Վեհափառութիւն՝ Ալի Սաիպ փաշայի մահուան պատճառաւ զգածուած ըլլալով, ունկնդրութիւնը տեղի չունեցաւ։ Վեհ. Սուլթանն իւր կայսերական բարեւները ղրկեց Ազարեան Գերապայծառին ու Աբբահօր, և իմանալով որ Այտընեան Գերապայծառ ուղերձ մը պատրաստած է, հրամայեց իրեն մատուցանել զայն։ Ուղերձը դրուած էր ոսկեթել բանուած պահարանի մը մէջ եւ արարողապետ Մունիր փաշայի միջոցաւ մատուցուեցաւ Վեհ. Սուլթանին։

Տ. Ազարեան Պատրիարք ու Աբբահայրն՝ Սէլամլըքէն յետոյ այցելութիւն տուին Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին եւ երկար տեսակցութիւն մը ունեցան Ն. Բարձրութեան հետ։

Երէկ Պալատ Սալմաթոմրուք միացեալ թաղից նոր թաղական խորհրդոյ ընտրութեան համար քուէարկութիւն կատարուելով, հետեւեալ արդիւնքն ունեցաւ,

	քուէ
Գրիգոր էֆ. Զօրայեան	339
Արշակ էֆ. Գատըեան	319
Մասեհ էֆ. Մասեհեան	199
Համբարձում էֆ. Բիւչիւքեան	193
Աղաճան էֆ. Աւետիսեան	181

Հետեւեալ անձինք համեմատականի մնացին.

Գրիգոր էֆ. Սարրաֆեան	150
Ներսէս էֆ. Երէցեան	146
Յարութիւն էֆ. Ճաֆճաֆեան	138
Յակոբ էֆ. Տաքեսեան	126
Ներսէս էֆ. Բէօչէեան	110
Պետրոս էֆ. Խաչոյեան	102
Յովհան էֆ. Համբարձումեան	96
Արիստակէս էֆ. Կարապետեան	94

Յառաջիկայ կիրակէ Աստուածածին լինելուն պատճառաւ համեմատականի քուէարկութիւն պիտի կատարուի ուրբաթ առաւօտ։

Թիֆլիզի Արձագանք շաբաթաթերթը յուլիս 28էն սկսած է հրատարակուիլ ոչ թէ իբրեւ պատկերազարդ շաբաթաթերթ, այլ իբրեւ քաղաքական թերթ, յայտնելով որ խմբագրութիւնը դիմած է ուր հարկն է՝ թոյլտուութիւն խնդրելու որպէս զի շաբաթն երեք անգամ հրատարակուի իբր քաղաքական թերթ։

Երէկ իրիկուան ռուսական Սուրհանդակաւ առնուած Թիֆլիզի լրագրերէն կը քաղենք հետեւեալ լուրերը։

Թեմիս Սրբազան Առաջնորդի առողջութեան մասին զանազան աննպաստ լուրեր են տարածուած. մեզ յայտնի է հաստատ աղբիւրից, որ Նորին Սրբազնութեան հիւանդութիւնն ամենեւին վտանգաւոր չէ, մանաւանդ որ փորձառու բժիշկների հոգածութեամբ այս օրերս արդէն Նորին Սրբազնութիւնը սկսել է կազդուրուել։

—Ս. Էջմիածնից հաղորդում են. «Ճեմարանի ուսուցչական խումբն արդէն իսկ կազմուած է. այժմ վերակացութիւն է անում ճեմարանում Պ. Վ. Արովեանը, որին իբրեւ օգնական հրաւիրուած է Գանձակի ծխական դպրոցի աւագ ուսուցիչ Պ. Պազմուլաճեանը, իսկ աւագ վերակացուի պաշտօնը ստանձնել է պարոն Սաղաթելեանը, որ տարի առաջ Ճեմարանում ուսուցիչ էր եւ թողեց պաշտօնը իրաւաբանութեամբ պարապելու համար։

«Ճեմարանի տեսուչ Սարգիս Սրբազանը Սինոդին առաջարկութիւն է արել միջոցներ տալու Ճեմարանի. շինութեան նորոգութեան համար Սինոդն աչքի առաջ ունենալով, Մ. Աթոռի ծախքերի չատութիւնը, մերժեց այդ առաջարկութիւնը, ինչպէս նաեւ իւր նախագահի ռոճկի աւելանալու առաջարկութիւնը, որովհետեւ Երեմիա Սրբազանը իբրեւ վանահայր խնդրել էր իւր ռոճիկը 200 ռուբլով աւելացնել։

«Սինոդը օրագրութեամբ վճռել է Հ. Նահապետ արեղային Նոր-Նախիջեւան ուղարկել իբրեւ յաջորդ և նախագահ թեմական դպրանոցի հոգաբարձութեան։

—Գաղղիացի գիտնական հայագէտ Պ. Մէյէն ամսոյս 23ին ուղեւորեց Փարիզ վերադառնալով Արարատեան աշխարհն արած ուղեւորութիւնից։

Ցարգելի գիտնականը Էջմիածնի գրատան ձեռագիրներով է զբաղուել ամբողջ երեք շաբաթ։ Պարոն Մէյէի հետախուզութեան առարկան եղել է գրաբարի ուղղագրութիւնը, որի համար նա աչքէ անցրել գրատան հնագոյն ձեռագիրները. այդ հետազօտութեան արդիւնքները շուտով լոյս կը տեսնեն Փարիզում լեզուաբանական թերթերում։

Պարոն Մէյէն օգուտ քաղելով իւր ժամանակից, քննել է եւ հայ պատմական ձեռագիրներն եւ ի միջի այլոց Պ. Ն. Բարամեանցի պատրաստակամ ցուցմամբ համեմատել է Եւսեբիոս Կեսարացու ձեռագրի միակ օրինակը հայր Աւգերեանի տպագրութեան հետ։ Այս համեմատութեան արդիւնքն, ինչպէս մեզ հաղորդեց յարգելի գիտնականն, շատ արդիւնաւոր է եղել, որովհետեւ հաստատուել է, թէ Էջմիածնի ձեռագիրն սկզբնական բնագիրն է հայր Աւգերեանի հրատարակութեան, որ ցարդ անյայտ էր։ Գաղղիացի գիտնականը շատ գոհ էր Էջմիածնի գրատան ցուցակներից, որոնց անճշդութիւնը եւ խառնակութիւնը բացատրելու խօսք չէր գտնում։

(Արձագանք)

⁂

Տարազ շաբաթաթերթը հետեւեալ շատ իրաւացի նկատողութիւն է անում. «Մեզ հաղորդում են, որ Քամառ-Քաթիպայի առողջութիւնը նոյն դրութեան մէջն է և ինքն նոյնպէս շատ կարօտ վիճակի մէջ է։ Մի՞թէ հայերի վրայ պարտականութիւն չը կայ նպաստել ծերունի բանաստեղծին։

—Նօվօյէ Օբօզրէնիէ լրագրում կարդում ենք, որ Գրիգոր Իզմիրեանց այս օրերս վճռաջինջ (կասացիական) գանգատ է ներկայացրել հաշտարար դատաւորի վճռի մասին, ընտրողներին յայտնի երդման գործի վերաբերմամբ։ Իզմիրեան, ինչպէս յայտնում են ընտրողները, նահանգական դատարանի նախագահի օրինական պահանջը չը կատարելու համար, դատապարտուած է եղել հաշտարար դատաւորի վճռով՝ 25 րուբլու տուգանքի։

—Նօվօյէ Օբօզրէնիէ լրագիրը լսել է, որ Թիֆլիսի նահանգական դատարանի նախագահ, Պ. Բէկով, դիմել է արդարադատութեան մինիստրին, խնդրելով որ հրաման տրուի դատարանին արդեօք այլադաւան վկաներին, երբ նրանք գիտեն ռուսերէն լեզուն, պէ՞տք է երդմնեցնել ռուսերէն, թէ իրանց լեզուով։ (Մշակ)

Սամսոնի ազգ. երկսեռ վարժարանաց տնօրէն Սմբատ էֆ. Դաւիթեան մայրաքաղաքս եկած է ամառնային արձակուրդին առթիւ։

ՊԱՏԿԵՐ ԵՒ ՈՉ ՊԱՆՔՏՈՄՍ

Անցեալները գրեցինք թէ Մանչեսթըրէ կնքեալ ծրար մը եկած է Ազգանուէր Հայուհեաց Ընկերութեան, հաւանօրէն դրամական մեծ նուէր մը պարունակելով Տիկ. Օլիվայի ժառանգորդ Կիւմիւշեան ընտանիքին կողմէ։

Արդ, կը լսենք թէ յիշեալ ծրարը կը պարունակէր ոչ թէ պանքտոմսերու տրցակ մը, այլ Այվազովսքիի մէկ ծովանկարն, որ յիշեալ ընկերութեան կողմէ ղրկուած էր ի Մանչեսթըր, վիճակահանութեան դրուելու համար։ Տիկ. Կիւմիւշեան Օլիվայի հարուստ ժառանգորդը, Անգլիայէ մեկնելու պարտաւորեալ, չի կրնալով ընկերութեան առաջարկն ի գործ դնել, ետ կը ղրկէր պատկերն, իբրեւ իր մասնակցութեան բաժին երկուքուկէս անգլ. ոսկի առատաձեռնելով։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Սանիէի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ Տպագրական Տեսչութեան դիւանի քարտուղարներէն Վէհպի պէյի և Սալիսէի աստիճան՝ նոյն Տեսչութեան պարսկերէն լեզուի դրագնիչ Վէլէտ էֆէնտիի, ի վարձատրութիւն իրենց բարւոք պաշտօնավարութեան։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Սպարապետի Դրան ընդհանուր պիտոյից չորրորդ ճիւղին տնօրէն Միրլիվա Մուսթաֆա փաշայի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Շուէտի թնդանօթաձիգ զօրաց հարիւրապետ Պ. Ալպէռ Ժագոպըսնի և հետեւակ զօրաց հարիւրապետ Պ. Կիւսթավ Սմթէտի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Ճէպէլը Տիւրուզի փոխ-գայմագամ Շիլի Ալթըճ էֆէնտիի, որ զօրանոցի մը շինութեան համար դրամական նպաստներ ըրած է և երեք ժամ հեռուէն ջուր բերել տուած է այդ զօրանոցը։

Երրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ Բրէզըլէնի ռուսական հիւպատոս Պ. Թէօտոր Լիսովիչի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Սինոպի ռուսական փոխ-հիւպատոս Պ. Նիքօլա Սոխօվինի։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Զ. զօրաբանակին հիւանդանոցին առաջին բժիշկ գնդապետ Նիքօլաքի պէյի ու երկրորդ բժիշկ գեր-գնդապետ Սէլիմ պէյի և բժիշկ գեր-հազարապետ Սիմոն էֆէնտիի։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Եանեայի կուսակալութեան թարգման Իսմայիլ պէյի, Միտիլլիի երեւելիներէն Նօտար (Մուքավէլէ Մուհարրիրի) Ալի Իսմաթ պէյի և Սէլանիկի կուսակալութեան թղթակցութեանց դիւանին առաջին քարտուղար Ֆազըլ Նէճիպ էֆէնտիի, ի վարձատրութիւն իրենց բարւոք պաշտօնավարութեան։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Խանգինի (Պաղտատ) մաքրանոցին բժիշկ Տօքթ. Նիքօլաիտիս էֆէնտիի, հընտախտի ժամանակ մատուցած ծառայութեանցն ի վարձատրութիւն։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ շուէտական դեսպանատան զինուորական կցորդ Պ. Ժագոպսի։

Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ

Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն նախնթաց օր եւ երէկ կայս. պալատ երթալով, առաջաւ Վեհ. Սուլթանի հրամանները։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Նախարարաց Խորհուրդն իւր երէկի նստին մէջ զբաղեցաւ ներքին գործոց եւ հանրօգուտ շինութեանց վերաբերեալ խնդիրներով, որոցմէ ոմանց համար պատրաստուած տեղեկագիրք մատուցուեցան Վեհ. Սուլթանին։

Նախարարաց Խորհուրդէն յետոյ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն ու Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարը պահ մը խորհրդակցեցան կարեւոր խնդրոց վրայ։

ԲԱՐՁՐ. ՕՍՄԱՆ ՓԱՇԱ

Նոր Սպարապետ Բարձր. Օսման փաշա շաբաթ օրը ժամ 6ին առաջին անգամ Սպարապետի Դուռը գնաց և սանդուղի գլուխէն ընդունեցաւ զինուորական բարձրաստիճան պաշտօնէից կողմէ։ Ն. Բարձրութիւն ուղղակի իրեն յատուկ սենեակը գնաց, ուր ընդունեց բոլոր պաշտօնէից շնորհաւորութիւնները։ Օսման փաշա բանախօսութիւն մը արտասանեց ըսելով թէ Վեհ. Սուլթանի փափաքն է որ զինուորական գործերը փութով և ամենայն կանոնաւորութեամբ կատարուին, հետեւաբար հարկ էր ըստ այնմ համերաշխութեամբ գործել։ Այս ընդունելութենէն յետոյ Ն. Բարձրութիւն իւր պաշտօնի գլուխն անցաւ։

ՌԻՍԹՈՎ ՓԱՇԱ

Վեհ. Սուլթանը փափաք յայտնած է որ Գերմանիոյ կայսրը ուրիշ պաշտօնեայ մը որոշէ հանգուցեալ Ռիսթով փաշայի տեղ։

ՑՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ

Ցունաց Պատրիարք Ամեն. Տ. Դիոնէսիոս Սրբազանի վիճակը ծանր է միշտ. Մէկ քանի անգամ բժշկական խորհրդակցութիւնք եւս կատարուելով ուղեղային համախտանում մը նշմարուած եւ հարկ դատուած է տզրուկ փակցնել. Ն. Սրբազնութիւն դժուարաւ շունչ կառնու եւ տենդ ալ կունենայ. Շաբաթ առաւօտ բազկերակը 37 1/2 կը զարնէր եւ յետոյ 36ի իջնելով անդամոց ծայրերն սկսած էին պաղիլ.

Շաբաթ օրը Վեհ. Սուլթանը Թիկնապահ մը ղրկեց Ֆէներ Պատրիարքարանն եւ Տ. Դիոնէսիոս Պատրիարքի որպիսութիւնը հարցնել տուաւ.

Դատական եւ Կրթական նախարարք ինչպէս նաեւ ռուսական, գերմանական ու անգլիական դեսպանք յատուկ պաշտօնէից միջոցաւ հիւանդին որպիսութիւնը հարցնել տուած են.

Տ. Դիոնէսիոս Պատրիարքին վիճակը միեւնոյնն էր մինչեւ երէկ իրիկուն ժամ կէս. Սնունդն է սուրճի գաւաթով կաթ եւ մսի ջուր.

ՍԸՐ ԷՏԿԱՐ ՎԻՆՍԸՆԴ

Կը լսենք թէ Օսմ. կայս. Պանքայի ընդհ. տնօրէն Սըր Էտկար Վինսընդ Հանրային պարտուց խորհրդոյ անդամ ընտրուեր է փոխանակ Պ. Տըվօյի որ այժմ Բարիզ կը գտնուի.

ԽՍԱՏՈՒԼԼԱՀ ԽԱՆ

Պարսկական Նորընտիր դեսպան Միրզա Խսատուլլահ խան շաբաթ օրը մայրաքաղաքս ժամանեց. Խսատուլլահ խան նոյն օրը ժամ 6ին Գավազի առջեւ եկաւ ռուսական շոգենաւով. Խարիճիյէի արարողապետ Իպրահիմ պէյ, որուն՝ կառավարութեան կողմէ պաշտօն յանձնուած էր ընդառաջ երթալ պարսիկ դեսպանին, շոգեմակոյկով ռուսական շոգենաւին մօտեցաւ եւ վեր ելնելով Խսատուլլահ խանին հետ տեսակցելէ յետոյ իր շոգեմակոյկը առաջնորդեց դեսպանն. Շոգեմակոյկը Սիրքէճի տարաւ Խսատուլլահ խանն, որ անկից պարսկական դեսպանատունը գնաց. Հոն եւս ընդունեցաւ դեսպանատան պաշտօնէից ինչպէս նաեւ պարսկական վարժարանի աշակերտաց կողմէ որք դեսպանին ձօնեալ երգեր երգեցին.

Նոյն օրը մինչեւ Գաւազ դեսպանին ընդառաջ գնացած էին դեսպանատան խորհրդականն եւ այլք Շիրքէթի 12 թիւ շոգենաւով.

ՍՒՄՈՒՐՃԱՅԻ ԴԷՊՔԸ

Ֆրանսական դեսպանատան թարգման Պ. Վիլլպէր եւ Պ. Պալի կողմէ նոյն դեսպանատան ուղղեալ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ ասոնք հեռի չեն Սումուրճայի աւազակներէն եւ թէ ընդ հուպ յարաբերութեան պիտի մտնեն անոնց հետ.

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆԿԵԼԱՆՈՑ

Համազգային Անկելանոցին ի Նըպաստ ի Բերա Նորատունկեան Վսեմ. Ցակոբ էֆէնտիի տան մէջ կազմակերպեալ Ցուցահանդէսի վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ ցուցահանդէսն, որ բաց է կիրակի, չորեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերը, պիտի շարունակուի մինչեւ ներկայ ամսոյ վերջը. Վարչութիւնը հրաւէր կը կարդայ դիմել ի ցուցահանդէսն եւ նիւթապէս ու բարոյապէս օգտել գնումներ ընելով, զի ժողովըրդեան ամեն դասակարգին յարմարող առարկաներ կան անդ.

ԲԱՆՏԱՐԿԵԼՈՑ ՑՈՒՑԱԿ

Ոստիկանութեան Նախարարութիւնը՝ Դատական Նախարարութեան ղրկած է ցուցակ մը, յորում նշանակուած են անունները 86 բանտարկելոց որք իրենց պատժոյն երեք չորրորդ մասն աւարտած ըլլալով ազատ պիտի արձակուին Վեհ. Սուլթանի գահակալութեան տարեդարձի օրը.

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Թագվիմի Վէգայիէն քաղուած)

Կայս. Իրատէ մը, ըստ առաջարկութեան Վանայ կուսակալութեան, հրամայած է հազար դրուշի յաւելում մը ընել ի Հէքքեարի Նեստորականաց կրօնական պետին հազար հինգ հարիւր դրուշ ամսաթոշակին վրայ եւ երկու հազար հինգ հարիւր դրուշի բարձրացնել, որովհետեւ նախորդ ամսականն անբաւական դատուած է.

—Դատական Նախարարութեան որոշմամբ, որ վաւերացած է կայս. Իրատէով, Զմիւռնիոյ առեւտրական դատարանին համար ատենադպիր մը եւս պիտի աւելցուի եօթը հարիւր դրուշ ամսաթոշակով.

—Պետական Խորհրդոյ որոշմամբ, որ վաւերացած է կայս. Իրատէով, բաց ի դրոշմաթուղթէ, տասնական դրուշ եւս պիտի առնուի կենսագրութեան համար վկայագրութեանց արձանագրութիւններէ քաղուած իւրաքանչիւր պատճէնի համար.

—Թէեւ լրագիրք ոմանք ծանուցին թէ Ճիտտէի մաքսային տեսուչ Հաճի Արիֆ էֆէնտի մեռած է, սակայն, ըստ յայտագրութեան Մաքսային վերատեսչութեան, այդ լուր կը հերքուի, զի Հաճի Արիֆ էֆէնտի ողջ է.

—Պոլանըք գաւառակին մարդահամարի պաշտօնեայ անուանուած է Մշոյ հաշուակալութեան դիւանի պաշտօնեաներէն Շիւքրի էֆէնտի.

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Նախարարաց Խորհուրդն իւր երեկի Նստին մէջ նկատողութեան առաւ այն պայմանագիրն ու յանձնառագիրն որք Հանրօգուտ շինութեանց Ժողովին կողմէ պատրաստուած են՝ Աքքաէն ի Դամասկոս երկաթուղի մը շինելու համար Պ. Բիլինկի կողմէ խնդրուած մենաշնորհին նկատմամբ. Նախարարաց Խորհրդոյ տեղեկագիրն ի մօտոյ պիտի մատուցուի կայս. պալատան Վսեմ. առաջին քարտուղարին.

Պ. ՏԸՎՕՅԻ ԿԱԼՈՒԱԾՔ

Բաւական ժամանակ առաջ Թուրք լրագիր մը ծանուցած էր թէ Պ. Տըվօ հայ մեծատան մը վաճառեր է իւր Բերայի կալուածներն, այսինքն Վէրտի թատրոնը, Լիւքսէնպուրկ սրճարանը, պանդոկն եւ ջրաբուժական բաղնիքը. Ըստ նորագոյն տեղեկութեանց, այս լուր անհիմն է.

ՊՐՈՒՍԱՅԻ ԹԱԴԷՈՍ

Հռչակաւոր Պրուսացի Թադէոս, որ քանիցս բանտէն փախած էր, երէկ գիշեր դարձեալ փախչիլ փորձած է կեդրոնական բանտէն, հասար պատ մը ծակելով եւ ոտքը գտնուած շղթան կտրելով, սակայն առաւօտուն պահապանաց կողմէ իմացուեր եւ Թադէոս ուրիշ տեղ մը տարուեր է.

ՄԱՔՍԱԽՈՒՍՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթ օրը Ղալաթիոյ մաքսատան քննիչ պաշտօնեայ Հագգը էֆէնտի կասկած ունենալով ռուսական շոգենաւով եկած Բանախօթ անուն ուղեւորին վըրայ, անոր սնտուկին պարունակութիւնը քննելէ յետոյ, այդ սնտուկին տակն յատուկ պահարան մը կը գտնէ եւ անոր մէջ ինը քաշ ծանրութեամբ արծաթեղէն. Ետ քննութեան իմացուեցաւ որ Բանախօթ գող էր, ուստի ոստիկանութեան յանձնուեցաւ.

ՏԷՐՍԻՄԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Քարբերդի գաւառական լրագրոյն մէջ կը կարդանք.

Տէրսիմի Գոչուշաղը Աշիրէթն եւ անոնց հետեւող մէկ քանի փոքր Աշիրէթներ ժամանակէ մ՚ի վեր աւազակութեան սկսած էին. Ասոնք անցեալները Գարապալը Աշիրէթին վրայ յարձակելով անդորրութիւնն ու ապահովութիւնը վրդովող վնասակար ընթացից մէջ գտնուած էին. Այդ պատճառաւ ասոնց պատժուիլը հարկ դատուելով, Տէրսիմէն երկու գումարտակ զօրք ղրկուած էին, որք աւազակներու գտնուած տեղը պաշարեր եւ աւազակներէ վեցն սպաններ ու տասնեհինգի չափ ալ վիրաւորեր են, իսկ մնացեալք անտառներու մէջ փախեր են. Նոյն պահուն գնդապետ Մէհմէտ պէյ ու բժիշկ հարիւրապետ Քեազիմ էֆէնտի եւ մէկ քանի զինուորք թեթեւապէս վիրաւորուեր են.

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայս. հրամանաւ՝ Առողջապահական Ժողովն շաբաթ օրը յարտասովոր նիստ գումարեցաւ եւ խորհրդակցեցաւ այն միջոցներուն վրայ, զորս հարկ է ձեռք առնուլ Հալէպի նահանգին մէջ հնտախտի ճարակման առաջքն առնլու համար.

—Հեռագրական տեղեկութեանց համաձայն, օգոստոս 9էն մինչեւ 10, ի Հալէպ հնտախտէ վեց մահեր եւ շըրջակայ մէկ քանի գիւղօրէից մէջ եւս հնտախտի մէկ քանի մահեր պատահեր են. Օգոստոս 8էն մինչեւ 9, Այնթապի մէջ՝ 4 եւ Գազըն գիւղին մէջ 3 մահեր պատահեր են.

ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐ

Ցայտնի է թէ Թուրքիոյ մէջ շինուած երկաթուղեաց շինութեան ծախուց տոկոսն ու բացումէն յետոյ շահագործման ծախքը կայս. կառավարութեան կողմէ կ՚ապահովուին որոշեալ սահման մը մէջ.

Արդ, կըսէ Թարիք, Միւլքիյէ վարժարանին ուսուցիչներէն Պօյաճեան Ցակոբ էֆէնտի ծրագիր մը մատուցանելով ձեռնհաս իշխանութեան, յայտարարած է թէ այդ ապահովութեան գումարը կրնայ ձեռք բերուիլ՝ երկաթուղւոյ գծերուն ամենէն մօտը բնակող եւ բնականաբար ամենէն աւելի օգտուող ժողովրդեան փոքր մէկ աջակցութեամբը, որով ներմուծական գանձուն վճարած գումարը գանձուն կը մնայ. Պետական Խորհուրդն այժմ կը քննէ այդ ծրագիրը.

ԱՆՏԻՈՔԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ

Հեռագիր մը ծանոյց արդէն թէ Անտիոքայ Ցունաց պատրիարք ընտրուեր է Թափոր լեռան առաջնորդ Գեր. Սեպրեստոս արքեպիսկոպոսը.

Նորընտիր Պատրիարքն յիսունըհինգ տարեկան է եւ Կիպրոս կղզին ծնած. Թէեւ հիմնաւոր դաստիարակութիւն մը չէ առած, բայց ի փոխարէն, եկեղեցական գործոց մեծ փորձառութիւն ունի. Ամբողջ տասը տարի վարած է Երուսաղէմի աթոռոյն սարկաւագապետի եւ արարողապետի կրկին պաշտօնները. Նիկոդիմոս Պատրիարքին ժամանակ, 1885ին, Թափոր-լեռան առաջնորդ կարգուած էր, եւ անկից ի վեր, Բեթղեհեմի աթոռը կառավարած էր. Բէթանիոյ մէջ պզտիկ վանք մը հիմնած է, իր անձնական ծախուք կամ նուիրատուութեամբ. Նորընտիր Պատրիարքը տասը հազար օսմ. ոսկւոյ հարստութիւն ունի զոր իր հետ կը բերէ Անտիոքայ աթոռին, որ դրամական յոյժ անձուկ վիճակի մէջ կը գտնուի.

ՈՃԻՐՔ, ԱՐԿԱԾՔ ԵՒ ԱՅԼՆ

Ի Ղալաթիա, ճաշարանապետ մը ամեն օր կաթ կառնէր կաթնավաճառէ մը իր ճաշարանին գործածութեան համար. Անցեալ օր, կաթնավաճառը ճաշարան կերթայ եւ, պէտք եղած կաթը տալէ ետք, առնելիքը կուզէ, առարկելով թէ նեղութեան մէջ կը գտնուի. Ճաշարանապետը կը պատասխանէ թէ քանի մ՚օր ետքը պիտի վճարէ. եւ որովհետեւ կաթնավաճառը կը պնդէր, ոտքի հարուած մը կուտայ եւ կը վիրաւորէ զայն. Մարդը հիւանդոց կը փոխադրուի.

—Ղալաթիոյ մէջ ուրիշ յոյն ճաշարանապետ մը, Մանօլաքի անուն, պզտիկ վէճի մը պատճառաւ կ՚ապտակէ իր հայըր Եանին, այնքան ուժգնապէս որ մարդը կը մեռնի. Մանոլաքի ձերբակալուած է.

—Նախընթաց օր ի Գումգաբու Մարկոս Միսաքեան անուն քսան եւ վեց տարեկան երիտասարդ մը ինքզինքը ծովը նետեց Տավուտ Փաշայի ծովեզերքէն, սակայն անմիջական օգնութեան շնորհիւ ազատուեցաւ.

Կըսուի թէ անձնասպանութեան շարժառիթն է թշուառութիւն.

—Երէկ ժամ 3ին Օտուն Գաբուի մէջ ատաղձի մթերանոց մը բռնկեցաւ, սակայն անմիջական օգնութիւնք վտանգին առաջքն առին. Այդ մթերանոց՝ Հաճի Ավրամ Գալֆաի որդի Վասիլաքիի սեպհականութիւնն էր. Ստոյգ կիմանայ թէ այդ մթերանոց ապահովագրեալ է եղեր եւ թէ հրդեհի սկզբնապատճառը երեւան հանելու համար քննութիւնք կը կատարուին.

—Այս առաւօտ հրդեհ ծագելով ի Սամաթիա, Կիւմիւշ-Հալքալը գինետան ետեւի տնակներն այրեցան.

—Մանասթըրէն կը գրեն թէ Տավիտ Բարտօ անուն վաճառական մը յուլիս 27ին իւր պահանջները գանձելով Գըրչօվաէն վերադարձած պահուն Թիմուր հիսար գիւղախումբին մօտ չորս անծանօթ անձանց կողմէ սպաննուեր եւ կառապանն եւս վիրաւորուեր է. Աւազակներն սպաննելոյն վրան գտնուած հարիւր ոսկիի չափ գումարն առնելով փախեր են, Տեղական կառավարութիւնը խուզարկութիւններ կատարելով ձերբակալեր է այդ աւազակները, որք հարցաքննուելով իրենց ոճիրը խոստովանած են.

Սպասաւորաց վարչութեան պետ անուանած է կայս. պալատան պաշտօնեաներէն Խալիլ պէյ.

—Ռուսական Քոռնիլով շոգենաւն, որ երեք հարիւր ռուս զինուորներ առած Վլատիվոսթոք կուգար, շաբաթ օրը Վոսփորէն անցաւ եւ ուղղակի Օտեսա ուղեւորեցաւ.

—Շաբաթ օրը Տրապիզոնէն եկող Մախսուսէի շոգենաւ մը մայրաքաղաքս բերաւ 140 նոր զինուորներ.

—Զիթթապուղի տասնորդի տուրքն, որ Այտընի նահանգին մէջ ցարդ երկու տարուան համար վարձակալութեամբ կը տրուէր, յետ այսորիկ մէկ տարուան համար պիտի տրուի.

—Սպարապետի Դրան որոշմամբ հեծելազօրաց գնդին բժիշկներէն գեր-գնդապետ Ցովհաննէս պէյ եւ հազարապետ Աղեքսանդր Բարաչեֆա պէյ Զ. զօրաբանակը (Պաղտատ) պիտի փոխադրուին եւ Մալթէբէի հիւանդանոցին երկրորդ բըժիշկ դեր-գնդապետ Բոսթաքի էֆ. Դ. զօրաբանակը.

—Ըստ տեղեկութեանց Սապահի, Զաթալճաի Թապուր Աղասը Մահմուտ էֆ. ինչ ինչ պատճառներով պաշտօնանկ եղած եւ իրեն յաջորդած է Իմարէի Թապուր Աղասը Օսման պէյ.

—Կարնոյ Օվա գաւառակին մէջ անասնոց հիւանդութիւն մը երեւան եկած ըլլալով, ձեռնհաս իշխանութիւնը հրամայած է հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուլ.

—Ռումէլիի երկաթուղւոյ կառախումբով փոխադրելի թղթատարին համար Հեռագրական եւ Թղթատարական վերատեսչութիւնը յատուկ վակոն մը շինել տուած է եւ առ այդ ֆրանսերէնի հմուտ պաշտօնեայք որոշուած են.

—Ադրիանուպոլսէն կը գրեն թէ Գարնապատը Շաքիր անուն աւազակն, որ տասնեւինը տարիէ ի վեր այդ կողմերը կասպատակէր, սպաննուած ձերբակալուեր է.

—Ձեռնհաս իշխանութիւնն որոշած է որ մայրաքաղաքիս ու արուարձանաց մէջ, առանց պաշտօնական արտօնութեան հացագործի փուռեր չբացուին եւ չգոցուին.

—Մայրաքաղաքիս պարսկական նախորդ դեսպան Միրզա Մոհսին խան, որ Վիեննայի ջերմուկները կը գտնուի, երկու շաբաթէն ասդ պիտի վերադառնայ.

—Նախընթաց գիշեր Բերայի ոստիկանութիւնը ի Սաքըզ Աղաճ տուն մը կոխեց՝ ուր ստակով խաղ կը խաղցուէր, օտարազգի կնոջ մը վարչութեան ներքեւ. Ոստիկանք գրաւեցին խաղի վերաբերեալ գործիները.

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

ՕԳՈՍՏՈՍ 22 ԹՈՒԱԿԱՆԱՒ

ՄՈԼԹՔԷԻ ՀԵՂԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Շաբաթ օր Պերլինի մէջ ի լոյս ընծայուեցաւ մարէշալ Մոլթքէի հեղինակութիւնն 1870—71ի Ֆրանքօ-գերման պատերազմին վրայ. Հեղինակն յառաջաբանին մէջ կը յայտնէ թէ՝ չէ թէ իշխանաց փառասիրութիւնն, այլ ժողովրդոց տրամադրութիւններն, ներքին պայմանաց մասին դժգոհութիւնն եւ կուսակցութեանց յուզումները վտանգաւոր են խաղաղութեան. Նոր ժամանակաց մէջ մեծ պայքարները ծագեցան հակառակ կամացն կառավարութեանց Գերմանիոյ, որ բըռնութիւն գործածեց՝ խաղաղութիւնը պահպանելու համար եւեթ. Իր դրացւոյն տկար կառավարութիւն մը ունենալն ամենամեծ վտանգն է պատերազմաց. այս պայմանաց մէջ ահա ծագեցաւ 1870—71ի պատերազմը. Մարէշալ Մոլթքէ ֆրանսական բանակին պետերուն երեսին կու տայ իրենց քաղաքական մտադրութիւններն, բայց չընդունիր որ Պազէն մատնիչ մը ըլլայ. կը գովէ Կամպէթթայի յարատեւութիւնը.

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄՆ ՅԱՆԳԼԻԱ

Անգլիոյ Թագուհին, ընկերակցութեամբ փայլուն հետեւորդաց, շաբաթ օր նաւահանդէս մը կատարել տուաւ ֆրանսական եւ անգլիական նաւախմբոց. օդը չքեղ էր.

—Ծովակալ Քլանուիլերմ ուրբաթ օր մեծ հացկերոյթ տուաւ ծովակալ Ժերվէի եւ իր սպայակոյտին. Ապա պարահանդէս մը տրուեցաւ.

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Տանըմարքայի պատերազմական նախարարութիւնը մտադիր է բանակի հացին համար ցորեան գործածել ցորչափ հաճարի գինը ցորեանի գինէն բարձր ըլլայ.

—Ի Փեթերսպուրկ, Շմիտ անուն ծովային նախկին սպայ մը ի Սիպիրիա աքսորման դատապարտեցաւ՝ գաղտնի թըղթակցութիւն ընելուն օտար կառավարութեան հետ եւ ուրիշ յանցանաց համար.

—Ի Սթրասպուրկ, պաշտօնական տեղեկագիր մը կը հաստատէ թէ Ալզասի մէջ ցորենի հունձքն յոյժ գոհացուցիչ է. Կը կարծուի թէ հունձքն այնքան լաւ չէ ի Լոռէն (Մէձ), որուն տեղեկագիրը պատրաստուած չէ տակաւին.

—Պուքրէշ.— Փեթերսպուրկի ռումանական դեսպան Պ. Էմի Կիքա միեւնոյն պաշտօնին կոչուեցաւ ի Վիեննա.

—Ի Պուքրէշ, ամրութիւններու շինութեան մէջ, կառախումբ մը գծէն դուրս ելնելով, երեք գործաւորք մեռան եւ չորսք վիրաւորեցան. Կը կարծուի թէ այս արկած անզգուշութեան արդիւնք է.

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՕԳՈՍՏՈՍ 23 ԹՈՒԱԿԱՆԱՒ

ԴԷՊՔԵՐՆ Ի ՉԻՆԱՍՏԱՆ

Շանկայէն կը հեռագրեն առ Սթանտըրտ թէ վերջին դէպքերու պատճառաւ Չինու կառավարութեան եւ եւրոպական դեսպանաց միջեւ ծագած խնդիրք կերեւի թէ նպաստաւոր դարձուածք մը կը ստանան եւ բարեկամական լուծում մը կը խոստանան.

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պեթերսպուրկի Վեդոմոսթի կը հաւաստէ թէ ռուսական մաքսային վարչութիւնն հրաման ընդուներ է գրաւել 100ին 8էն աւելի հաճար պարունակող ամեն տեսակ արտածելի ցորեն.

—Նովօյէ Վրէմիա կըսէ թէ պետական խորհուրդին ներկայացուած է օրինագիծ մը որ կը սահմանափակէ օտար գաղթականութիւնն ի Ռուսիա. օտարաց պիտի արգիլուի քաղաքներէն դուրս հաստատուիլ եւ անշարժ կալուածներ առնել կամ վարձել. Այս օրէնք հակադարձ ազդեցութիւն պիտի ունենայ եղեր քանի մը նահանգաց մէջ, մանաւանդ ի Վոլինիա. Օտարաց պատկանող գեղջային անշարժ կալուածք պիտի առնուին եւ կալուածատէրք պիտի հանուին երկրէն.

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄ

Օսպըրնի դղեկին մէջ ֆրանսական նաւատորմին սպայից տրուած հացկերոյթին նշմարուած է թէ Թագուհին ոտքի ելաւ այն պահուն երբ նուագածուք հնչեցուցին Մարսէյեզը եւ ոտքի վրայ մնաց մինչեւ վերջը.

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐ

Գերմանիոյ Կայսրն ու Կայսրուհին երէկ առաւօտ Պերլին հասան. Ջերմագին ընդունելութիւն գտան խուռն բազմութեան կողմէ. Կայսրը ձի հեծաւ եւ Թէմբէլհոֆի ռազմադաշտին վրայ կայսերական պահակազօրաց անցք մը կատարել տուաւ.

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Զանզիպարէն ի Լոնտոն եկած վերջին լրոց նայելով, Զանզիպարի վեհապետն իրաւունք տուեր է անգլիական կառավարութեան որ անգլիացի սպայներ դնէ ի գլուխ բանակին, ոստիկանութեան եւ փարոսներու վարչութեան. այս սպայք անգլիական հիւպատոսին հաւանութեամբ միայն պիտի կրնան հրաժարեցուիլ.

—Շամունիէ (Զուիցերիա) կը հեռագրեն թէ Պրաունշվիքցի մեծ կալուածատէր Պ. Հերման Ռոթէ, Մոն-Պլան լեռնէն վեր ելած ատեն իր առաջնորդին հետ վար ինկեր է 3655 մեթր բարձրութենէ մը. անոնց մարմինները տակաւին չեն գըտնուած.

—Կալլեսի իշխանուհին՝ դուստր Դանիոյ Թագաւորին՝ Քոբենհակ հասաւ. անմիջապէս մեկնեցաւ ի Ֆրոտէնսպորկ՝ Տանիմարքայի արքայական գերդաստանին հետ.

—(Փ.) Ի Մատրիտ, կը վախցուի որ նախարարական տագնապ մը տեղի ունենայ.

—(Փ.) Վիլհէլմ Կայսր եւ Սաքսի թագաւորը սեպտեմբեր 3ին Վիեննա կը հասնին ներկայ գտնուելու համար մեծ ռազմափորձերուն

ԱՐՄՏԵԱՑ ԽՆԴԻՐ

(Փ.) Արմտեաց փոխադրութեան սակերուն զեղչումը պիտի գործադրուի Բրուսիական երկաթուղեաց վրայ սեպտեմբեր մէկէն անդին.

ՉԻՆ ԵՒ ՃԱՓՈՆ

(Փ.) Փեքինէն ի Փարիզ եկած հեռագիրք կը հերքեն այն լուր թէ նըպաստակցութիւն մը կնքուեր է ընդ մէջ Չինու եւ Ճափոնի՝ փոխադարձաբար զիրար պաշտպանելու համար օտար պետութեանց կողմէ ծագելիք վտանգներուն դէմ.

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա 12 Օգոստոս

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԱՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ	108 1/2
3 » Փարիզի »	23 32 1/2

Օսմանեան Պանքային

[illegible]	20 06
[illegible]	— —
[illegible]	20 07
[illegible]	20 06 1/2
Թահվիլաթը Օսմանիէ երեկ երեկոյ	77 30
» » ժամ 5ին	77 27

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՌՈՒԹԵԱՆ

Փոխառութիւն	A Սերի	42 7/8
»	B »	23 1/4
»	C »	20

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍ

[illegible]	Անգլ. Լր.	4 30
[illegible]	Օսմ. »	8 16
[illegible]	»	5 20
[illegible]	»	4 26
Ռէժի	» »	14 38
[illegible]	»	575
[illegible]	[illegible]	66 5/8
[illegible]		138

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄԻ

Օսմանեան ոսկի	[illegible]	100
20 ֆրանքնոց	»	87 23
Անգլիական ոսկի	»	110 05
Մարք (գերմանական ոսկի)	»	106 20
[illegible]	»	89 10
[illegible]	»	51 40
[illegible]		8 90
[illegible]	»	107 38
Հինգնոց	»	102
Մէթալիք	»	101
Թափլիկ	»	17
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի	»	6

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Փարիզ, 22 Օգոստոս, ժամ 3 վայր. 15 [illegible]

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	95 50
» » 4 1/2 %	105 25
Օսմանեան ընդհանուր Սերի Դ.	18 65
[illegible]	67 25
» [illegible]	346 87
[illegible]	558 75
Սօսիէթէ ժէնէրալ	— —
[illegible]	817 50
Իտալական Ռանթ 5 %	90 60
[illegible] 5 % (1884)	397 50
[illegible] (1890)	419 37
[illegible]	481 18
[illegible]	763 75
[illegible]	448 75
Ռիօ Թինթօ	551 25
[illegible]	622 50
Օսմանիյէ (Օսմանեան բոնսօլիտէ)	358 75
[illegible]	25 28

Լոնտոն, 22 Օգոստոս, ժամ 6 վայր — երեկոյ

[illegible]	95 7/8
» Սերի Դ.	18 43
[illegible]	42 7/8
[illegible]	23 1/4
[illegible]	18 7/16
[illegible] 1877	— —
[illegible]	12 1/4
[illegible]	96 7/16
» [illegible] 1890	91
Ռիօ Թինթօ	21 81
[illegible]	103
Հելլենական 5 %	82
Մեքսիքօ »	62 1/2
[illegible] 1890	96 1/4
Այտընի երկաթուղի	22
Գասապայի երկաթուղի	16 1/2
[illegible]	25 475

Վիեննա, 22 Օգոստոս, ժամ — վայր. —

[illegible] երկաթուղի	31 70
» [illegible]	159 75
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	118 40
» Փարիզի »	— —

Պերլին, 22 Օգոստոս, ժամ — վայր —

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 31
» Փարիզի »	— —
Ռուսաց Թղթադրամ	207 75
Օսմանեան երկաթուղի	63 40
Օսմանեան փոխառութիւն Սերի Դ.	19

ՍԳՕԴԻ ՄՕՌՈՒԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Կ. Պոլիս, 15 սեպտ. 1889

Պարոնայք Սգօդ եւ Պօուն,

Ցարժէ հետէ սկսած եմ գործածել ձեր Սգօդի Օշարակը, միշտ լաւ արդիւնքներ ունեցայ մանկանց խուլային եւ անարիւնութեան հիւանդութեանց քանի մը դէպքերու մէջ.

Իմ կարծիքս է թէ այս հաճոյ եւ յաջող պատրաստութիւնը միշտ նախամեծար համարուելու է Մօռիւ ձկան իւղէն եւ կըյանձնարարեմ զայն.

ՏՐ. Ա. ԱՆՏՐԷԱՏԷՍ
Նախկին բժիշկ Օսմանեան բանակին

Ընդ մամլով
ՀԱՄԱՌՕՏ
ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ
Ի ՊԷՏՍ
Ազգ. Նախակրթական Վարժարանաց
ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԵԱՑ
ԳՐԻԳՈՐ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ
Ուսուցիչ
ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՆԵՐՍԷՍ Ճ. ԱՐԱՄԵԱՆ
1891

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
«ԲԻՒԶԱՆԴԵԱՆ» ԳՐԱՏԱՆ

ԴԱՍԱԳԻՐՔ ԹՈՒԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ
Ի ՊԷՏՍ ԱԶԳԱՅԻՆ ՆԱԽԱԿՐԹԱՐԱՆԱՑ
ՏԻԳՐԱՆ ՊՕՂԱՃԵԱՆԻ
ՑԱՆՁՆԱՐԱՐԵԱԼ ԵՒ ՎԱՒԵՐԱՑԵԱԼ
Ցազգ. Ուսումնական Խորհրդոյ
Կեդրոնական Վարչութեան
Գին դահեկան 4

Բիւզանդեան գրատունը կը փութայ ծանուցանել ազգային վարժարանաց տեսչութեանց եւ մեծարգոյ դասատուաց թէ սոյն ընտիր դասագիրքը՝ Նշան պէրպէրեան տպարանէն 7 րդ. տպագրութեամբ հրատարակուած է եւ կը ծախուի.

1. Ի Սէզլու խան. Թիւ 5. Բիւզանդեան Գրատան կեդրոն, որ բաց է ամեն երեքշաբթի եւ ուրբաթ, միւս օրերը ամեն առաւօտ եւ երեկոյ.—
2. Նշան պէրպէրեան տպարանը, Էսկի Զապթիյէ ճատտէսի. Թիւ 61.—
3. Բիւզանդեան Գրատան մասնաճիւղը պահճէ գաբու՝ փօստահանէ ճատտէսի. Թիւ 4.— Եւ ուրիշ զանազան գրավաճառաց քով. 1—4

ԾՈՎ ՄՏՆԵԼՈՒ ԵՂԱՆԱԿԸ

Անշուշտ այս եղանակիս ամենէ աւելի պէտք կ՚զգացուի հովարէ, լողանոցի վերաբերեալ ապրանաց, որոց ամենընտիրը գնելու համար դիմել Սէլվաճեան նորահաստատ վաճառատունը, ի Գալաքճըլար Պաշի Սէրէթճի խան վարի յարկ թիւ 16, ուր պիտի գտնէք նաեւ Պրուսական ապրանաց ճոխ հաւաքածոյ մը հարսնեկան օժիտներու եւ այլ պիտոյից յատուկ.

Սելվաճեան ժամացոյցի վաճառատունն եւս Մահմուտ-Փաշայի գլուխ Թիւ 3, ամեն ճաշակի եւ ամեն քսակի յարմար ոսկի, արծաթ, եւ նիքել ժամացոյցներ մեծ եւ փոքր քանակութեամբ կը ծախուի որոց գներէն կրնան ՄԵԾԱՊԷՍ օգտիլ ժամացոյցի առեւտուրով զբաղող վաճառականք, յանձնառուք եւ արգոյ հասարակութիւնը. 11—20

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԵՐԻ

ԻԼԱՆ

Նաալիչ մէվգիընտէ պուլունան ասաքիրը շահանէ իչիւն միւպայեա օլունաճագ էրզագ վէ սայիրէտէն կիւշթին պէհէր գըյյէսի 135, սատէնին 440, չաեիրին 37, կիւհէրին 20, սամանըն 13 փարա ֆիյաթլարը իլէ մահալի թալիպի էօհտէսինտէ օլտըղընտան պուրաճա իհալէսինա թալիպ օլանլարըն թարիխը իլանտէն իթիպարէն պիր հաֆթայա գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթ ումումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

11 աղոսթոս 91 Նօ. 47 1—3

Միւպայեա օլունաճագ օլան գըրլեան 72000 քիլէի ճէտիտ պուղտայըն պէհէր քիլէսի 85 ղուրուշտա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ աղոսթոսըն 10ընճը կիւնի գարարը գաթիսի վիրիլէճէկի վէ իրթէսի կիւնի 100տէ 5 թէնզիլի գապուլ օլունաճաղը ճիհէթլէ իհալէսինա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

8 աղոսթոս 91 Նօ. 44 3—3

Միւպայեա օլունաճաղը էվվէլճէ պիլ տէֆաթ իլան գըլընան մալիւմ իւլ մըգտար սամանըն պէհէր ճէտիտ գանթարը 13 ղուրուշտա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ աղոսթոսը րումինին 14ինճի չիհարշէնպիհ կիւնի գարարը գաթիսի վիրիլէճէկի վէ իրթէսի կիւնի 100տէ 5 թէնզիլի գապուլ օլունաճաղը ճիհէթլէ իհալէսինա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

8 աղոսթոս 91 Նօ. 45 3—3

Շահիր անպարը իչիւն միւպայեա օլունաճագ օլան 2,000,000 գըյյէտէն 2 1/2 միլիոն գըյյէյէ գատար արբանըն աղոսթոսը րումինին 14ինճի չիհարշէնպիհ կիւնի պիլմիւնագասա գարարը-գաթիսի վիրիլէճէկինտէն իհալէսինա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

8 աղոսթոս 91 Նօ. 46 3—3

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1,000,000

"ՖԻՆԻՔՍ"

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետեարք Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 11

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոյս, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Թիւ 11։ և 12, Սանտալճը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական Թղթատան վերեւ։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆռանք 8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1890	» 6,165,860
Տարեկան հասոյթ » »	» 14,135,925

Ընկերութիւնքս **ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ** կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՌԱՆՔՖՕՌԹՈՒԱԶ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ Ֆռանք **6,250,000** Պահեստի դրամ Ֆռանք **1,270,300**

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև Թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած Թանկագին նիւթեր և դրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Սոյն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ըն[illegible] միացած է եւրոպեան **13** լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան **100,000,000** Ֆռանք

Լիազօր Ներկայացուցիչ համար Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Անանիատիս խան. 12, 13, 14. 16

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻ

Տօքթօր Այէրի ջերմային հիւանդութեան, այս դեղն՝ որ անխառն բաղադրութիւն մի է զուտ բուսեղինաց, է դառնահամ և ազդու կազդուրիչ ամեն տեսակ Փիզիքական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճահճախուտ վայրերու ջերմոտ կլիմայից վատ ու ապականեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնն և ապաքինիչ ստոյգ յատկութիւնն երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդեանցը ստոյգ գիտուած ամէն։ Այս Փիզիքական խանգարումներն յառաջ կուգան օդին մէջ լողացող Թունաւոր անտեսանելի նիւթոց միջոցաւ, որք Թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդն, և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան Թունաւորումն. որոց աս անուններն տրուած է. ջերմ և սարսուռ, Թաքուն ջերմ, պարբերական ջերմ, ընդհատեալ ջերմ մաղձային տենդ և հրատապ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մթնոլորտն ապականեալ է Թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճահճախուտ վայրերէ բուրեալ մահահոտ նիւթերով, կամ բաց աղբանոցներէ և ախոռներու ծակոտիներէն ելած Թունաւոր կազերով, զորս մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ։

Այէրի ջերմի ու տենդից դեղը կը ջնջէ այդ Թունաւոր նիւթոց կամ կազերու ազդեցութիւնն և դուրս կը վանէ զայն մարմնոյն մէջէն, որոյ գործածութիւնն ստուգապէս անվտանգ և անվնաս է և օգտակար ստոյգ, միայն Թէ տրուած հրահանգ ըստ համեմատ գործածուի։ Կը ծախուի Մինասեան և ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա Կ. Պոլսոյ։ 2

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԳԱՌԼԸՄԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԵՐԿԻ

Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միջանգ. Թղթատարատան վրայի յարկը, և ի Զմիւռնիա Էվանճէլիքի փողոց Թիւ 59

Այս նշանաւոր գործատունն, որ արժանաւոր համբաւ մի առացած է ի մեզ, այս ձմրան եղանակին առԹիւ իւր վաճառքներու քանակութեան վրայ յաւելումն մի կ'ընէ, որ արդէն բազմաԹիւ է Ֆրանսական, Անգղիական, Գերմանական եւ Պելճիական բերքերու զանազան տեսակներով։

Հետեւաբար իւր բուն գործարանին ապրանքներուն վրայ որք են՝ օժտի համար ամեն տեսակ ճերմակեղէնք, բանուածք, կիսազգեստք, քալիքօ, քօրսէ, ճաշկինակ, սեղանի սփռոցք, շալեր, շալլիկներ, ստամանք, ֆլանէլ կանանց օրիորդաց և փոքր աղջկանց համար զարդազգեստներ, աւելցած է ուրիշ տեսակ անԹիւ նիւԹեր բոլորն ալ ընտիր տեսակէ։

Հասարակաց զարմանքը կը գրաւէ մանաւանդ այն վայելչուչ և զանազան տեսակ վերարկուներն և ճաքէԹներն կանանց օրիորդաց և տղայոց, որք բոլորն ալ վերջին նորաձեւութեան համեմատ ճաշակով ու շքեղութեամբ յօրինեալ են։

Ցուցնելում մի բրած է նաև ապսպրուած զգեստներու պատրաստութեան նորաձեւութեան վրայ որ արդէն ճոխ է այնքան, և իւր ընդարձակ արհեստանոցին շնորհիւ կրնայ կատարելապէս գոհացնել բոլոր իւր յաճախորդները նոյն ճաշակին ու բաղձանաց համեմատ ի գործ դնելով ինչ որ ապսպրեն։ Կը գտնուի նաև մինչեւ 16 տարեկան տղայոց համար ամեն տեսակ զգեստներ բալԹօներ խիստ չափաւոր գներով։

Կը ծախուին մեծ և փոքր քանակութեամբ.

ՍԱԿԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ՉԿԱՅ 8

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Որք ամսոյ երկու անգամ կը բանին Լիվըրբուլէ և Արեւ-Ելից մէջ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնո
Ումպրիա	7718	Գադալոնիա	4845
Էդրուրիա	7718	Պոթնիա	4531
Սէրվիա	7391	Սամարիա	3574
Ուրանիա	7268	Մարաթոն	2402
Բավարիա	5587	Ատլաս	2393
Սեֆալոնիա	5517	Սարտինիա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
ՍէԹիա	4557	Բալմիրա	2144
Ալէբբօ	2143	Թրինիտատ	899
Քէտար	1876	Մորոգգօ	1855
Շէրպուրկ	1614		

Marathon շոգենաւը, նաւապետ ՍԹեֆէնս Լիվըրբուլ պիտի ուղեւորի ի մօտոյ։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՈԼԻ գործակալը;

Thomas C. Joly

Թիւ 1, Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան Ղալաթիա 17

THE CYCLOSTYLE DUPLICATING APPARATUS

ԸՆԴՕՐԻՆԱԿԻՉ ԳՈՐԾԻ

(ԱՐՏՕՆԱԳԻՐ ԿԷՍԹԷՆԹԸՐԻ)

Կարելի է 2000 նման օրինակներ (copie) արտադրել սեւ և անջնջելի մելանով ամեն տեսակ Շրջաբերականներու, Գրութիւններու, Նկարներու և Երաժշտութեան։

Առանց լուացքի, լոգացման, ելեքտրականութեան, քիմիական արտադրութեանց կամ անիլէններու

Այս միջոցը պարզ, արագ, մաքուր, սեղանին և ամենէն աւելի խնայողական է։

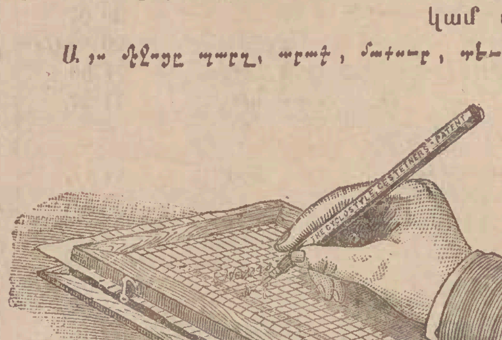

Ուրիշ միջոցներու վրայ Ընդօրինակիչ Գործիին ունեցած առաւելութիւնքն հետեւեալներն են։

1. ԳԵՐԸՆՏԻՐ ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ. — Բոլոր հետեւ օրինակներն սեւ մելանով կ'ըլլան և գրութեան դրոշմը կը պահուի, այս միջոցով տպուած շրջաբերական մը ձեռքով գրուած նամակի մը ճիշդ նմանը կ'ըլլայ։

2. ՕՐԻՆԱԿՆԵՐՈՒ ԹԻՒՆ ԵՒ ՀԱՄԱՆՄԱՆՈՒԹԻՒՆՔ. —Այս միջոցով կը ստացուի երկու հազար հատ օրինակներ այնքան լաւ որքան տասն օրինակներ, և վերջինը պիտի ըլլայ առաջնոյն չափ փայլուն։

3. ՊԱՐԶՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՏԵՒԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. —Մատիտով գրել գիտցող ամեն մարդ կրնայ նաև գրիչով գրել։ Տղայ մ'իսկ կրնայ օրինակներն առնել։ Կնճռոտ մեքենականութիւն մը չի կայ որ աւրուի։

4. ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ. — Ընդօրինակիչ գործիին պահպանումն աւելի աժան կ'ըլլայ քան ուրիշ միջոցի մը («ժէլաթինի» գրեթէ կէսն)։ Իւրաքանչիւր գործիքի հետ բաւական նիւթ կայ՝ վեց ամիս գործածելու համար (շաբաթն անգամ մը աշխատելով)։

5. ԱՐԱԳՈՒԹԻՒՆ. —Բնագիրն այնքան շուտ կարելի է գրել որքան մատիտով (Թանձր մելանի հետ մաքառելու պէտք չկայ) և գրութիւնը լմննալուն պէս՝ օրինակներուն կարելի է սկսիլ։ Թանաքուած գլանաձեւ ճախարակ մը մաքուր և Թեւե տպագրութիւն մը կ'արտադրէ։ Ժամուան մը մէջ 60 օրինակ կարելի է հանել։ Պզտիկ ծաւալով շրջաբերական մը կրնայ գրուիլ և կէս ժամուան մէջ 200 օրինակներ ունենալ։

6. ՅԱՒԵԼՈՒԱԾԱԿԱՆ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ. —Կարելի է երկար ատեն բնագիրը մէկ կողմ Թողուլ, և յետոյ ուզուածին չափ օրինակներ հանել անկից։

7. ՍԽԱԼՆԵՐՆ ՈՒՂՂԵԼ. —Ո և է սխալ մը կարելի է ուղղել պարզապէս փԹամատով քերԹելով ջնջուելիք խօսքերը և անոնց տեղ գրելով ուղղուած խօսքերը։

Այս միջոց անպատեհութիւններէ զերծ է, զորս ունին ուրիշ գրութիւններ։ 2284

Այս հռչակաւոր ընդօրինակիչ գործիին Կ. Պոլսոյ վաճառողն է ԷՍՏԱՆՑ ԳԱՐՈՒԱՆԱ

Անգլիական ընդհանուր մԹերանոց Վոյվոտա, պահականոցին քով, կայարան Թրամուէյից։ 95 և 97

ԼԷՔՕՆՕՄԻ ԷՆԹԷՌՆԱՍԻՕՆԱԼ

L'ECONOMIE INTERNATIONALE

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ, ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ, ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆ

Ապահովագրական փոխադարձ ընկերութիւն վասն վերակազմութեան դրամագլխոյ

Հաստատեալ Գաղղիոյ Հանրապետութեան 1868 յունվար 22 հրամանագրոյն համեմատ

ԿԸ ԳՈՐԾԷ ԸՆԴ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ԳԱՂՂԻՈՅ ՏԷՐՈՒԹԵԱՆ

Ամեն ոք գիտէ խնայողութեան կարեւորութիւնը, բայց շատ անգամ դժուարանալով մեր խնայած և աւելցուցած ստակներն ընդունող յատուկ հաստատութիւններ կը կորսնցնենք դրամագլուխ մը կազմելու առիթն և հազար ու մէկ պատճառներ գտնելով՝ մեր խնայածստակներն յումպէտս կը վատնենք։

Փոքր գումարներով դրամագլուխ մը կազմելն ալ դժուարին և գրեթէ անկարելի է, եթէ այսպիսի ընկերութեան մը հետ մասնաւոր կապակցութիւն մի չունենանք։

Ահաւասիկ «Լ'էքօնօմի ԷնԹէռնասիօնալ» ընկերութիւնն որուն փոքր գումարներ, այսինքն ամիսը հինգ, տասը եւն վճարելով, ապագային մեր ձեռքը կ'ունենանք համեստ դրամագլուխ մը։

ԱՌԻԹԷՆ ՕԳՏՈՒԻՆՔ 265

Աւելի մանրամասն տեղեկութիւն ուզող և բաժանորդագրուիլ փափաքողները կը հրաւիրուին դիմել ի Սիրքէճի, հանրային պարտուց պաշտօնատան դիմացը, Կիւլպէնկեան խան, Թիւ 26-27. ընդհանուր տնօրէն Բ. ՇԷՀԻՐԼԵԱՆԻ կամ ընդհանուր քննիչ ԱՆԻՔՏՈՍ ԱՀԱՐՕՆԵԱՆԻ։

ՄՈԳԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

Նոր գիւտ մազերուն գոյնը փոխելու համար մէկ երկու անգամէն, առանց ուրիշ նիւթի գործածութեան և կամ լուացքի,

ՇԱԳԱՆԱԿԱԳՈՅՆ ԿԱՄ ԲՆԱԿԱՆ ԿԱՏԱՐԵԱԼ ՍԵՒ

Բաղկացեալ միայն արմատներու և խոտերու հիւթէ։ Սպիտակ կամ կարմիր մազերն անմիջապէս կը փոխուին պայծառ շագանակագոյն կամ Թանձր սեւի։

Փորձը ցոյց տուած է թէ այս ներկն ո'րչափ գերազանց է նմանօրինակ ուրիշ պատրաստութիւններէ։ Իւր առաւելութիւնն է մազերուն ամէնէն բնական երեւոյթը տալ և ամենէն ուշադիր դիտողն ի գերեւ հանել։ Կը կասեցնէ հերաց անկումը, գլուխը կը մաքրէ Թեփը կ'անհետացնէ և նոր ոյժ կուտայ մազային մորթին։ Ուշադրութեամբ կարդալ։

ԳՈՐԾԱԾՄԱՆ ԵՂԱՆԱԿԸ

Սրուակն երերցնել գործածելէ առաջ և փոքր քանակութեամբ հեղուկէն դնել սկաւառակի մը մէջ, յետոյ բարակ պզտիկ սանտրով մը կամ այդ հեղուկին մէջ Թրջած սպունգով մը ԹեԹեւ կերպով մազերուն վրայ անցունել զայն, այնպէս որ ամբողջ մազերը Թրջին։ Ապա գլուխը բաց պահել մինչեւ որ հեղուկը ոգիանայ։ Բոլոր մազերը մէկ չէլլալով, սովորաբար մէկ երկու գործածութեան պէտք ունին, այլոց համար մէկ անգամը բաւ է։ ԵԹէ մէկ երկու անգամէն աւելի գործածուի, գոյնն աւելի Թուխ կ'ըլլայ։ Անգամ մը որ ուզուած գոյնը ձեռք բերուած է, զայն տարիներով պահելու համար կը բաւէ երեք չորս շաբաթն անգամ մը հեղուկէն գործածել։ Նոյն եղանակը գործածելու է մօրուքին և պեխերուն համար։ Պէտք կայ գլուխը լուալ գործողութենէն առաջ կամ ետքը։ Միայն դէմքն և ձեռները լուալ առ ի զգուշութիւն։

Ծան. ԵԹէ ուզուած գոյնը ձեռք չբերուի մէկ երկու գործողութենէն ետք, գլուխը լուալու է քիչ մը սլքալով. ապա գլխուն քսելու է այդ ներկին մէջ ԹեԹեւապէս Թրջած սպունգ մը, և ուզուած ազդեցութիւնն յառաջ կուգայ անմիջապէս։

ԿԵՂԾԵՐԷՆ ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ

Միակ կեդրոնատեղի ԷՍՏՈՒՆՑ ԳԱՐՈՒԱՆԱ, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Վոյվոտա պահականոցին քով, կայարան Ղալաթիա-Շիշլիի Թրամվէյից, Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։ 2214

ՌՈՒԵԱԼ ԷՔՍՉԷՆՃ

ԱՍԻՒՌԱՆՍ ՔՕՌՓՕՐԷՇԸՆ

ԱՄԵՆԷ ՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԷ ՄԵԾ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1720 ԻՆ

Դրամագլուխ աւելի քան	Անգլ. ոսկի 4,000,000
Ցարդ հրդեհի արկածից համար տուած է	» 35,000,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ քարաշէն և փայտաշէն ամեն տեսակ կալուածներ, կահ կարասիք և ապրանք։

Վճարմունք ամենայն կանոնաւորութեամբ և ժամանակաւ առանց որ եւ իցէ ԶԵՂՉԻ կը կատարուին։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ փափաքողք կը հրաւիրուին դիմել առ Ընդհանուր գործակալ Ճ. Վ. ՈՒԻԹԱԼ ԵՒ ԸՆԿ. Պահճէ Գաբու, Մէյտանճըք սօքաք, Ուիլմալ խան.

EMULSION SCOTT

(ՍԳՕԴԻ ՕՃԱՌԸՆԿ)

ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ՃՈՒՏ ԻՒՂ

Իբօֆօսֆիթ կրի և սօտայով

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՕԴԻ և ՊՕՈՒՆԻ ի Նիւ-Եօրք։

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մորուի ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, հիբոֆոսֆիթներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճղճմութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն։

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԻՐԱԵԼ 221

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՑԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ Ն. ՔԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլեայ և Պոլսոյ մէջ կանոնաւորապէս բանող

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է [illegible] որ օգոստ. 19ին Մարսիլիայէն և օգոստ. 25ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է [illegible] որ պիտի մեկնի սեպտ. 1ին։

Բարիզ-Լիօն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,

Ա. կարգ 250 Ֆրանք
Բ. » 178 »

[illegible]

Նաւաղչէփի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՊՈՒԼ

5 Մումհանէ Սիթէ Ֆրանսէզ

COMP RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Եշ. 12 24 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։
Գշ. 13/25 Աղեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակ, ժամ 5ին յետ միջօրէի. Պիրէոնի ճամբով։
Դշ. 14/26 Սեվաստոպոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։
Դշ. 14/26 Սուրհանդակ՝ դէպի Փոքր Ասիոյ Նաւահանգիստները մինչեւ պաթում, առաւօտեան ժամը 11ին։
Եշ. 15/27 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։

Ազդ. —Օգոստ. 13/25, երեքշաբթի օրը Կ. Պոլսէն դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող ուղեւորք Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրիբոլի, պէյրութ, Եաֆա, և Բոր-Սայիտ գացող շոգենաւուն։ 10

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷ

Սկսեալ ի 1 Մայիս (Ն. Տ.) 1891, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	6	8	10	52	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44	46	48	50	
	Առաւօտ													Իրիկուն											
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.		ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս	6 00	6 30	7 15	7 50		8 35	9 ...	9 30	10 ...	10 30	11 ...	11 30	12 ...	1 30	2 ...	2 30	3 ...	4 ...	4 30	5 ...	5 30	6 ...	6 30	7 35	...
Գում—գաբու	6 09	6 39	7 25	8 8		8 43	9 9	9 39	10 9	10 39	11 9	11 39	12 9	1 39	2 9	2 39	3 9	4 09	4 39	5 10	5 39	6 09	6 39	7 44	...
Եէնի—գաբու	6 13	...	7 29	...	...	8 46	9 12	9 43	10 12	10 43	11 13	11 43	12 13	1 43	2 12	2 43	3 13	4 13	4 43	5 14	5 43	6 1[illegible]	6 43	7 48	...
Տաւուշ փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Սամաթիա	6 19	...	7 35	...	...	8 51	9 18	9 49	10 13	10 49	11 19	11 49	12 19	1 49	2 18	2 49	3 19	4 19	4 49	5 20	5 49	6 19	6 49	7 54	...
Եէշիլ—գիւղէ	6 23	6 48	7 40	8 22	8 18	8 55	9 21	9 55	10 21	10 55	11 24	11 55	12 22	1 55	2 21	2 54	3 23	4 23	4 55	5 26	5 55	6 25	6 55	8 ...	...
Մագրիգիւղ	6 34	6 59	8 05	8 39	...	9 06	...	10 06	...	11 6	11 36	12 05	...	2 06	...	3 04	3 36	4 33	5 06	5 39	6 06	6 36	7 06	8 11	...
Այ Ստեֆանօ	6 43	7 08	8 14	8 52	...	9 15	...	10 15	...	11 15	11 47	...	...	2 15	...	...	3 45	...	5 15	5 48	6 15	6 45	7 17	8 20	...
Քիւչիւք Չէք.	...	...	...	9 2	...	...	...	...	...	...	11 55	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	7 25	...	...
....	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41	43	45	47	49	51	
	Առաւօտ											Իրիկուն													
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւք Չէք.	...	...	...	7 45	...	...	...	...	...	...	...	...	12 50	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	7 06	...
Այ Ստեֆանօ	6 ...	6 50	7 18	7 55	...	8 30	...	9 30	...	10 30	11 27	...	1 ...	...	...	2 30	...	4 ...	...	5 30	5 57	6 2[illegible]	6 55	7 18	...
Մագրիգիւղ	6 10	7 ...	7 29	8 06	...	8 40	...	9 40	...	10 40	11 38	12 24	1 10	...	...	2 40	3 10	4 10	4 40	5 40	6 10	6 37	7 05	7 43	...
Եէշիլ—գիւղէ	6 22	7 12	7 44	8 18	8 28	8 54	9 26	9 53	10 26	10 53	11 53	12 44	1 23	1 53	2 26	2 53	3 24	4 24	4 53	5 53	6 23	6 52	7 16	7 57	...
Սամաթիա	6 26	7 16	7 48	...	8 32	8 57	9 29	9 57	10 29	10 57	11 57	12 48	1 27	1 57	2 29	2 57	3 28	4 28	4 57	5 57	6 27	6 56	...	...	...
Տավուշ փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Եէնի—գաբու	6 32	7 22	7 54	...	8 38	9 03	9 34	10 03	10 34	11 3	12 03	12 54	1 33	2 03	2 34	3 03	3 34	4 34	5 03	6 03	6 33	7 02	...	...	...
Գում—գաբու	6 38	7 26	7 58	8 27	8 42	9 08	9 38	10 08	10 38	11 8	12 08	12 58	1 38	2 08	2 38	3 08	3 38	4 38	5 08	6 08	6 38	7 06	7 27	8 06	...
Կ. Պոլիս	6 45	7 34	8 07	8 35	8 50	9 16	9 46	10 16	10 46	11 16	12 16	1 06	1 46	2 16	2 46	3 16	3 46	4 46	5 16	6 16	6 46	7 14	7 33	8 15	...
....	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

Փոքր ծրարներն անխտիր կ'ընդունուին ամեն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մաքրիգիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց միջեւ բանող կառախմբոց մէջ միայն կ'ընդունուին. Թիւ 1 և 2 կառախումբերն ունին Ա. Բ. և Գ. կարգի վակոններ. միւս կառախումբերն ունին միայն Բ. և Գ. վակոններ։ 1